

#ZOSIA

CIOTUNIA

LUBOMIR - porucznik ułanów

MAJOR - jego przyjaciel

GRAF - feldmarszał

WIDMO

JAN - ordynans

ANIA - pokojówka Ciotuni

FRANIA - pokojówka Ciotuni

GRENADIERZY

#AKT I

salonik w dworku szlacheckim

wchodzą Ania i Frania

Ania

ci ułani

Frania

ach ułani

Ania

jakie oni mieli wąsy

Frania

jakie szable

Ania

jakie lance

Frania

jakie baki fryzowane

Ania

epolety

Frania

akselbanty

Ania

jakie buty z ostrogami

Frania

jak tańczyli ci ułani

Ania

jak nas w tańcu obracali

Frania

jak nas kłuli ci ułani

Ania

ostrogami i wężami

Frania

przewracali i siodłali

Ania

dosiadali ujeżdżali

Frania

to na słomie to na sianie

Ania

na koń wsiedli zatrąbili

Frania

odjechali o świtaniu

Ania

nie płacz Franiu

Frania

nie płacz Aniu

Ania

grenadiery też wężate

Frania

lecz ja nie chcę grenadiera
ja ułana chcę mieć Aniu

Ania

może oni ci ułani
jeszcze do nas wrócą Franiu

Frania

już nie wrócą o nie Aniu
tam za rzeką tam w olszynie
całą noc armaty grały
była bitwa to ułani
bili się z grenadierami
na armaty szarżowali
cel i pał a kto przeżyje
wnukom o nas niech opowie
i wysiekły ich kartacze
teraz leżą nasi chłopcy
w tej olszynie pod drzewami
a z drzew lecą drobne liście
na te oczy na te rany
w których jeszcze krew się burzy
choć to wieki już mijają
ale kto to graf feldmarszał

chodźmy Aniu nasza pani
mówić z grafem nam zabrania

wchodzi Graf
Graf

mówcie dzieci gdzie jest Zosia
gdzie ta śliczna jest panienka
ja tu prosto spod olszynki
o rąk jeszcze nie umyłem
jeszcze na nich krew ułańska
i proch jeszcze zgrzyta w zębach
choć graf jestem i feldmarszał
a nasz cesarz przenajświętszy
który rządzi nami z Wiednia
zakazuje feldmarszałom
walczyć wręcz i osobiście
krew nie woda gdy ułani
szarżowali na baterię
szyk a szyk musicie wiedzieć
moje panny znaczy bagnety
z grenadierskich łap wyrwawszy
dźgałem kłusem aż sztyk trafił
między żebra i pękł wtedy
on mnie w pół a ja do gardła
i zdusiłem ot tą rączką
lecz nie drżycie po co płakać
on już trup a ja nie ranny
więc gdzie Zosia u mnie panny
serce tkliwe serce miękkie
i ja lubię gdy po bitwie
ktoś przytuli i obejmie
i ten łeb mój feldmarszalski
łeb skrwawiony łeb pocięty
ukołysz w białych rączkach
gdzie ta panna no gadajcie
wy milczycie to wy może
tej krwi się brzydzicie panny
a to wasza krew ułańska
ja poszukam ja wiem Zosi
krew ułańska słodko pachnie

wychodzi

Ania

a to bestia

Frania

to ci ogier

Ania

jak to wierzga

Frania

jak to parska

Ania

jak to nagle staje dęba

Frania

jak to pianę toczy z pyska

Ania

ale gdyby go osiodłać

Frania

gdyby dosiąść

Ania

cugle w garści

Frania

a to byłby mi wierzchowiec

Ania

mógłby zrzucić albo ponieść

Frania

już ja bym go ujeździła
on pode mną klusem stępa
a ja na nim a ja w galop
niby ułan trąbki grają
ja z szabelką do ataku
bij i zabij na armaty

wchodzi Zosia

Zosia

broń mnie Aniu ratuj Franiu

Frania

co panience

Ania

co się stało

Zosia

ten feldmarszał on mnie goni
krzyczy poddaj się Zosieńka
i proś pardon a pardonu
dla panienki to nie będzie
ja się boję on ma takie
czarne wąsy a ta gęba
gdy tę gębę on otwiera
niby paszcza jest armatnia

to ludojad on się pewnie
biednych sierot żywi mięsem
ja sierota więc mnie brońcie
to on szybko po ciotunię
on ciotuni to się złąknie

Ania i Frania wychodzą

wchodzi Graf
Graf

a Zosieńka a złapałem
a gdym złapał to całusa
powinienem za to dostać

Zosia

idźże sobie stąd herr grafie
ja się z tobą bawić nie chcę
gdyby byli tu ułani
oni by się z tobą chętnie
pobawili ja panienka
więc nie umiem robić szablą

Graf

ja już z tymi ułanami
dziś bawiłem się Zosieńko
w gonionego potem w kręgle
cel pal z armat przewróciłem
wszystkie kręgle no a teraz
tam pod lasem grenadiery
jeszcze wciąż się z nimi bawią
w chowanego do wieczora
ta zabawa pewnie potrwa
a gdy już ułanów nie ma
bo kartacze ich wysiekły
no to baw się ze mną Zosiu
bo kto ma się bawić ze mną

Zosia

puść mnie grafie puść mnie zbóju
będę piszczeć

Graf

piszcz Zosieńko
nie bójże się feldmarszala
to zabawa jest niewinna
w kotka myszkę myszka piszczy
myszka uciec chce do dziurki
a kot z dziurki wąs wysuwa
i pac łapą i w pazury
chwyta myszkę bo ten kocur
on jest wszędzie w każdej dziurce
no uciekaj kotek lubi
pofiglować sobie z myszką

lubi także i popieścić
trąci łapą schwyta puści
zanim wreszcie myszkę pożre

wchodzi Ciotunia
Ciotunia

cóż to grafie proszę puścić
bratanicę moją biedną
jak ci nie wstyd mój herr grafie
gdyżeś pod tę niską strzechę
wszedł jak gość i ja jak gościa
chlebem solą cię przyjąłam
choć cię grafie nienawidzę
bo żeś wróg mój jest śmiertelny
to wypada ci herr grafie
zachowywać się przystojnie
a ty gonisz po pokojach
moją Zosię jak lis jakiś
co się zakradł do kurnika
i w kurniku kury łapie

Graf

jeśli ja tu gość wasz jestem
no to trzeba bawić gościa
i dla gościa być gościnnym
a ta twoja śliczna kurka
ta czubata uch kokoszka
ona z liskiem nie chce tańczyć
choć lisek prosi grzecznie
a to czemu co ja może
pani ciocia gorszy jestem
od tych waszych oficerów
tych ułanów oni pięknie
ja wiem tańczą pięknie brzęczą
ostrogami ale kiedy
oko w oko staną ze mną
to ja ich ja nawet szpady
już nie muszę brać do ręki
mnie wystarczy skinąć palcem

Ciotunia

spróbuj skiń a ja tą rączką
jak cię pacnę w ten pysk grafski

Graf

mnie po pysku a to brzydko
jam zwyciężył pod Ankoną
pod Weimarem i pod Pilzнем
tam padali na kolana
tam krzyczeli pardon daruj
żeśmy rękę niegodziwą
na twój święty kraj podnieśli
jam narody wielkie podbił
Włochów Czechów Węgrów Serbów

teraz służą te narody
naszej sprawie apostołskiej
to co ja bym miał nie podbić
pani ciocia tej panienki

Ciotunia

nigdy grafie jej tej jednej
tej jedynej miał nie będziesz

Graf

niechże ona ta Zosieńka
z dobrowoli pójdzie za mnie
ja bym siłą nie chciał ciocia
ale tam są grenadiery
oni lubią strzelać z armat
więc ja radzę niechże ona
do wieczora się namyśli
ja nie lubię palić gwałcić
bo tam we mnie tkliwe serce
i mnie miło gdy ktoś miły
sam coś pojmie po namyśle

Ciotunia

cóż to grafie ultimatum

Graf

ultimatum broń mnie Boże
idę moje grenadiery
pewnie się okrutnie nudzą
trzeba chłopcom dać zajęcie
każę im armaty nabić

wychodzi

Ciotunia

więc spal grafie więc każ strzelać
o w to serce z wszystkich armat
i zgwałć potem choćbyś zgwałcił
twoja grafie wiedz nie będę

Zosia

lecz on cioci gwałcić nie chce
on mnie gonił

Ciotunia

wszystko jedno
mnie czy ciebie moja Zosiu
grenadiery do nas obu
będą zaraz strzelać z armat

Zosia

może cioci wszystko jedno
bo feldmarszał to chciał ze mną

a on dziki proszę cioci
on okrutny barbarzyńca
jeśli ciocia mu wieczorem
nie przyrzeknie mojej ręki
to on spali nam ten dworek
wyrżnie kury i perliczki
zaszlachtuje wszystkie wieprzki
nas w kajdany każe zakuć
i do lochu gdzieś do twierdzy
a po drodze grenadiery
będą gwałcić no tak cioci
gdy nie ciocię wszystko jedno
ale ja się trochę boję
może lepiej by się poddać

Ciotunia

cóż to Zosiu ty byś chciała
iść za grafa o nie nigdy
ja grafowi cię nie oddam
co by na to powiedziało
biedne widmo twego ojca
on konając szeptał do mnie
jeśli Zosię dasz obcemu
spoza grobu ja cię przeklnę

Zosia

lecz mnie ciociu już chyba
pora za mąż graf pod ręką
no tak obcy raczej brzydki
no i straszny ludożerca
ale wąsy to ma piękne
jak bagnety grenadierskie

Ciotunia

ano właśnie moja Zosiu
jakby dźgnął cię takim wąsem
toby przebił ci serduszko
pójdiesz Zosiu za włana

Zosia

lecz włana skąd ja wezmę
gdy feldmarszał moja ciociu
kartaczami skosił wszystkich

Ciotunia

jeszcze oni tu powrócą
jeszcze kota mu popędzą
teraz wojna wszędzie bitwy
i bez liku wszędzie wojska
pan Lubomir czy pamiętasz
o to mąż dla ciebie byłby
mnie się zdaje że on w tobie
to się durzył gdy włani

księcia pana tutaj stali

Zosia

już on pewnie gryzie ziemię

pod rozdartą jakąś sosną
Obraz sosny rozdartej na dwoje jest obecny w zakończeniu powieści Stefana Żeromskiego, *Ludzie bezdomni* (1900). Oddaje stan duszy bohatera, Tomasza Judyma, który chwilę wcześniej wyrzekł się szczęścia i życia we dwoje z ukochaną Joanną, aby bez reszty poświęcić się niesieniu pomocy bliźnim.

a na widmo czy upiora

no to czekać mi nie warto

jeśli upiór nawet wróci

to z upiorem moja ciociu

ja bym dziecka mieć nie mogła

bo nie zrobi dziecka upiór

Ciotunia

wprzód o mężu myśleć trzeba

a o dziecku potem Zosiu

Zosia

lecz ja dziecko chcę mieć ciociu

to jedyne to o którym ciocia mi opowiadała

Ciotunia

a to dziecko na to dziecko

my czekamy od stuleci

Zosia

mnie coś mówi moja ciociu

że to dziecko tajemnicze

to ja ciociu będę miała

ja na łące tam nad rzeką

to bociana dziś widziałam

a to znak był chyba ciociu

Ciotunia

tam nad rzeką a to żaby

znów się z pyszna będą miały

lecz co w tym dziwnego Zosiu

że bociany przyleciały

Zosia

lecz ten bocian on miał skrzydła

jakby orzeł takie białe

Ciotunia

więc to orzeł był czy bocian

każdy bocian Zosiu biały

Zosia

jakby orzeł jakby bocian

nie wiem ale łapał żaby

Ciotunia

orły żab nie jedzą Zosiu

Zosia

a gdy głodne proszę cioci
już wiem to był taki bocian
co na wiosnę tu przyleciał
żeby zostać orłem ciociu
i to znak był ja znak miałam

wchodzą Ania i Frania
Ciotunia

cóż to Aniu co ci Franiu
moje panny co się stało
wyście w pąsach wy zdyszane
któż to włosy wam potargał
a we włosach cóż to siano
wasze suknie pogniecione
czy tę suknię ktoś na tobie
szarpał Aniu a ten stanik
czy on sam się rozsznurował
schowaj piersi mówże Franiu
z kim tarzałaś się na sianie
może to ten graf feldmarszał
wykotłował tak cię Aniu

Ania

grenadiery proszę pani

Frانيا

oni konie tam siodłają

Ania

oni wozy tam ładują

Frانيا

grenadiery uciekają

Ania

łapią świnię

Frانيا

kradną kury Początek żurawiejki „Kradną kury, kradną sery, Rokitniańskie Szwoleżery”, która odnosiła się do 2 Pułku Szwoleżerów Rokitniańskich.

Ania

a z piwnicy to wynoszą proszę pani konfitury

Frانيا

te najśłodsze truskawkowe

Ania

ze mnie chcieli ściągnąć suknię

Frania

i ten stanik chcieli ukraść

wchodzi

Graf z grenadierami

Graf

szybciej moje grenadiery
co możecie wziąć to bierzcie
na wóz wszystko te portrety
te wazony te dywany
resztę rąbce tnijcie sieczcie
tę panienkę sznurem zwiążcie
na wóz rzućcie pójsć nie zechce
to ją sztykiem w pupę dźgnijcie
wtedy pójdzie jutro Zosiu
przed ołtarzem staniesz ze mną
lecz nim staniesz wybaczyć będziesz
feldmarszała śliczną branką

Ciotunia

o co czynisz feldmarszale
wszakżeś żołnierz choć podbiłeś
tę krainę nieszczęśliwą
choć zwycięzcą grafie jesteś
czy się godzi siec cię rąbać
czy się godzi wiązać sznurem
i dźgać sztykiem tę panienkę
grafie wszak to jeszcze dziecko

Graf

wiążcie chłopcy nie słuchajcie
co tam gdacze ta kokoszka
nie gdacz ciocia bo i ciebie
postronkami każę wiązać
na wóz rzucę i uwiozę
będziesz w pułku grenadierów
pani ciocia markietanką

Ciotunia

patrz Zosieńko tam na ścianie
patrz tam szable skrzyżowane
bierz tę Zosiu tamta dla mnie
teraz spróbuj tylko dotknąć
tej panienki feldmarszale
w imię Ojca Syna Ducha
jak krzyżową machnę sztuką
to ci grafski łeb rozwałę
potem wiedz to mój waćpanie
zanim twoje grenadiery
we mnie z wszystkich łuf wypalą

ja to ostrze zakrwawione
w tej panienci wbiję łono
jeśli ma ją porwać obcy
jeśli gdzieś tam na obczyźnie
ma w niewoli obcej jęczeć
ma przy obcym leżeć w łóżku
ma pod obcym płakać rzewnie
to już raczej niech tu leży
w modrzewiowej swojskiej trumnie
i niech wiosną kwitną nad nią
maki chabry i stokrotki
naszej nacji kwiaty swojskie

Graf

a to lubię to mi damy
ja z takimi tobym poszedł
do ataku na szatany
ja bym piekło z wami zdobył
ale trudno jeśli nie chcesz
jechać Zosiu z feldmarszałem
ja mam w Wiedniu tuż przy Ringu
grafski pałac tam lokaje
tam miśnieńskie porcelany
tam przy grafie ty wiedeńską
byś grafinią Zosiu była
tam co wieczór z arcyksięciem
w pierwszej parze byś tańczyła
a nie jakieś kujawiaki
krakowiaki hoc hoc hopsa
bo my Zosiu tam tańczymy
tylko tańce jehropejskie
ale trudno jeśli nie chcesz
to ja żegnam a co złego
to nie my a te ułany
i auf wiedersehn me damy
ale ja tu jeszcze wrócę
bo ja chyba zakochany

Graf wychodzi z grenadierami
Ciotunia

za nim Aniu gońże Franiu
nasze wieprzki gęsi kury
wrywajcie z grafskich szponów

Ania

konfitury

Frانيا

konfitury

Ania i Frانيا wychodzą
Zosia

patrz ciotuniu uciekają

a tam patrz o tam pod lasem
patrz na koniach patrz to nasi
jakby maki co rozkwitły
pośród zboża ile maków
patrz już siedzą im na karkach
sieką rąbią już dym z armat
nic nie widać wszystko zasnuł
byle mi go nie zabili

Ciotunia

kogo Zosiu

Zosia

feldmarszała

Ciotunia

co też mówisz wszak to obcy
wszak to wróg twój moja Zosiu

Zosia

ale on mnie kocha ciociu

Ciotunia

ale sznurem kazał wiązać

Zosia

no bo chciał się żenić ciociu

Ciotunia

ale bagnet wbił ci w pupę

Zosia

nie wbił ciociu

Ciotunia

lecz chciał Zosiu

Zosia

gdyby nawet wbił ten bagnet
czy coś złego moja ciociu
by w tym było taki co to
klęczy prosi wzdycha płacze
to mi na nic ten kto z Zosią
chce uklęknąć przed ołtarzem
niechaj Zosi wprzód dokaże
że potrafi zdobyć Zosię
z szablą w dłoni po ułańsku

Ciotunia

już on pewnie zasiekany a ty Zosiu nie myśl o nim
bo nie godzi się litować

nad wrogami wróg to obcy

Zosia

lecz wróg nasz więc jakby swojski

Ciotunia

wróg ci swojski

Zosia

jest w nim ciociu
jakaś swojskość on nasz własny
od stuleci nasz rodzimy
nasz rodowy i rodzinny
ojców naszych wróg ojczysty
naszych matek macierzysty
i my z nim z tym naszym obcym
to żyjemy przecież ciociu
jak w rodzinie a więc swojsko

Ciotunia

głupiaś on tu był i będzie
ten feldmarszał zawsze obcy

Zosia

obcy swojski proszę cioci

Ciotunia

co ty mówisz moja Zosiu
obcy swojski swojski obcy
co to znaczy możeś chora
weź różaniec ten co dziadek
miał przy sobie kiedy bronił
naszych kresów kiedy rznął tam
swoich chłopów to jest chłopów
obcych to jest swoich obcych
swojsko obcych co ja plotę
idź się pomódl moja Zosiu

Zosia

a ja lubię takich ciociu
jak ten swojski nasz feldmarszał
choć to dziki jest ludojad
i choć trochę go się boję
toż to ciociu kawał chłopca
jakie on ma wielkie łapy
jaki zad a kiedy pierdnie
to mu kłania się Europa
a gdy czknie to już w Paryżu
filozofy książki piszą
rozważając proszę cioci
co by czknięcie mogło znaczyć

Ciotunia

to ja idę się położyć
bo mi słabo swojski pierdnie
czknięcie swojskie filozofom
co też ona ma na myśli
chyba chora nasza Zosia
ten feldmarszał ją przestraszył
kiedy sznurem kazał wiązać
te bielutkie małe rączki
ale co to słyszysz Zosiu
Jezu Chryste trąbek granie
na podwórzu stukot kopyt
toż to nasi to ułani

Zosia

to Lubomir ten porucznik

Ciotunia

a z nim major Chryste Panie
a zdrożeni a zmęczeni
prosto z koni zakurzeni
swojski obcy co to znaczy
lecz prosimy lecz witamy

wchodzą Major i Lubomir z Janem
Major

my do nóżek się ścielamy

Ciotunia

w tego dworku białe ściany

Zosia

pan Lubomir

Ciotunia

nasz pan major

Major

jeszcze obcą krwią splamieni

Ciotunia

obco swojski czy być może

Major

jeszcze prochem osmaleni

Ciotunia

zaraz rany opatrzymy

Major

a my z krwi się obmyjemy

Ciotunia

zaraz konie napoimy Wers „Przyszliśmy tu poić nasze konie” pojawia się w popularnej piosence legionowej z okresu pierwszej wojny światowej Przybyli ułani pod okienko.

Major

my rączęta całujemy

Ciotunia

zaraz swojski bigos podam

Major

my bigosu chętnie zjemy
śpiewaj z nami Lubomirze
czemu jakoś obco milczysz
gdy my tutaj się cieszymy

WSZYSCY my bigosu my bigosu
my swojskiego chętnie zjemy
Zosia

powiedz waćpan poruczniku
czy feldmarszał ten ludojad
co sieroty nasze gwałcił
zginął w bitwie posiekany
czy też wzięty do niewoli

Ciotunia

ależ Zosiu pan porucznik
pewnie ranny krwią zbryzgany
i na nogach ledwie stoi
nawet pytać się nie godzi
o jakiegoś tam marszał

Major

ja waćpannie powiem wszystko
bom ja szwadron wiódł w tej bitwie
pułk wiedeńskich grenadierów
który musisz wiedzieć Zosiu
pułkiem grafa jest przybocznym
myśmy chyłkiem z lewa zaszli
potem z prawa otoczeni
już nam wymknąć się nie mogli
wtedy trąbki dały sygnał
do ataku i pułk cały
ciach ciach Zosiu z porucznikiem
roznieśliśmy na tych szablach
graf feldmarszał stawał dzielnie
lecz gdy z tego pistoletu
koń zabity upadł pod nim
skoczył w krzaki gdzieś tam teraz
siedzi w norze niby borsuk
bo daleko nie mógł uciec
ten Jan a Jan to mój swojak

i swój chłopak choć ordynans
on spod ziemi go wygrzebie

Jan

a wygrzebię choćbym ziemię
miał przeorać pazurami

Ciotunia

kiedy już tu o nim mowa
o tym obcym feldmarszale
idźcie dzieci do ogrodu
my przejdziemy potem do was
waćpan zostań mój majorze
mam ja sprawę do waćpana

Major

a ty Janie na koń siadaj
przywieź mi tu feldmarszała

Jan wychodzi

Zosia

chodźmy panie poruczniku
ja uplotę biały wianek
z kwiatów groszku

Lubomir

jeśli Zosia
nie ma nic przeciwko temu
ja bym wolał pójść na łąkę
gdzie bociany łapią żaby

Zosia i Lubomir wychodzą

Major

pozwól pani dobrodziejko
białe rączki ucałować

Ciotunia

mógłbyś waćpan zgolić wąsy
dość łaskoczesz teraz siadaj
teraz słuchaj mój majorze
przybyliście w samą porę
bo feldmarszał musisz wiedzieć
który u nas stał obozem
chciał mi dzisiaj porwać Zosię
teraz wojna dziś nie porwał
ale jutro porwać może
tyś jest nasz daleki krewny
radź co robić o los Zosi
mój majorze trzeba zadbać
lata idą trąbki grają
grenadiery biją w bębny
Zosia nie jest już dziewczynką

Major

no to za mąż i do łóżka
bo spod kołdry ten feldmarszał
już Zosieńki nam nie porwie

Ciotunia

i ja tak majorze myślę
ten kto moją Zosię weźmie
chyba skarżyć się nie będzie
bo te pola i te gaje
i ten dworek to jej wszystko

Major

no i dzieci dzieci będą
a nam teraz trzeba chłopców
no i może cyt to dziecko
to na które dobrodziejko
tak czekamy to z Zosieńki

Ciotunia

otóż właśnie mój majorze
o to modłę się i wierzę
że to dziecko to jedyne
to wyśnione przez nas dziecko
które zmyje ten grzech straszny
ten nasz grzech ach cyt śmiertelny
to urodzi się z Zosieńki

Major

ja to myślę dobrodziejko
że ślub potem wpierw do łóżka

Ciotunia

lecz z kim radźże mój majorze

Major

może by tak za mnie poszła

Ciotunia

co też waćpan co ci w głowie
toż ty biały jak gołąbek

Major

im kot starszy i tam dalej
no a komu Pan Bóg daje
temu ogon rano staje
ale może gdyś ty wdowa
a ja wdowiec to ty za mnie

Ciotunia

o tym potem i przy sobie

trzymaj łapy mój majorze
twój porucznik ten Lubomir
kiedy tylko Zosię ujrzy
to szabelką zaraz dzwoni
no a Zosia zaraz w pąsach
zaraz strzyże oczętami

Major

niby klaczka lecz on jak by
to powiedzieć on nie ogier
ale może kiedy z Zosią
już pod kołdrą będzie leżał

Ciotunia

ja innego tu nie widzę
więc spróbować waćpan trzeba
przyślę ci tu Lubomira
pomów z chłopcem ja tymczasem
Zosię dobrze usposobię

Ciotunia wychodzi

Major

jak gołąbek ano może
ale jeszcze dałbym radę
i to dziecko to wyśnione
ono by przynajmniej miało
co potrzeba gdzie potrzeba
no a ten gdy się zabierze
to Bóg wie co wyjdzie z tego
lecz gdy ciocia sobie życzy

wchodzi Lubomir

spocznij synku chodź tu bliżej
pomówimy jak mężczyźni
tyś mężczyzna
Lubomir

tak majorze

Major

i tyś ułan

Lubomir

tak ja ułan

Major

jaki znak twój

Lubomir

bocian z żabą

Major

co powiadasz

Lubomir

nic majorze

Major

wiesz kto Zosia

Lubomir

to kobiéta

Major

lubisz Zosię

Lubomir

ja sam nie wiem

Major

Zosia śliczna

Lubomir

ciut za gruba

Major

Zosia kwiatek

Lubomir

pachnie gnojem

Major

Zosia kotka

Lubomir

raczej kocur

Major

Zosia kurka

Lubomir

raczej kogut

Major

Zosia klaczka

Lubomir

raczej ogier

Major

no to klękaj

Lubomir

a to po co

Major

proś o rękę

Lubomir

nie majorze

Major

bierz Zosieńkę

Lubomir

ja się brzydę

Major

naszą Zosią

Lubomir

raczej sobą

Major

a to głupstwa to wapory
wstydz się panie poruczniku
patrz to ona patrz przez ogród
zda się płynąć na powietrzu
lekką nóżką białą nóżką
nie dotyka zda się grządek
rąbkiem sukni ledwie muska
wonny groch pokrzywy miętę
patrz jak anioł bielusienki
leci ku nam w blasku słońca
spójrz no tylko Lubomirze
na te piersi na to łono
na te rączki te jagody
to krew z mlekiem mleko z miodem
miód z muchami muchy z gnojem
gnój z gnojówki za stodołą
Lubomirze samo zdrowie
kiedy się z nią chłopcze sparzysz
rychło szwadron wystawicie
co tam szwadron pułk ułanów
bataliony dywizjony
ty na czele z szablą w dłoni
na koniku na bułanym
takiej tobie trzeba żony
ona zrodzi Napoljony
i pod Stoczkiem znów armaty
o mój chłopcze będą grzmiały
ale ty się synku ślaniaasz

Lubomir

bo ja mdleję moja rana
patrz otwarta znowu krwawi
patrz krew tryska

Major

raczej ciecze
raczej sączy się przez szarpie
już krwi w tobie nie ma chłopcze
boś ty w bojach i w potyczkach
nie żałował krwi serdecznej
stąd ta bladość i ta słabość
te migreny i te spazmy
ale w Zosi to krwi nie brak
w niej krew młoda krew kipiąca
krew ułańska czysta wrząca
a co synku najważniejsze
nasza swojska zdrowa własna
tej krwi trzeba temu dziecku
które ty z nią o biedactwo
lecz to ona to Zosieńka
sam na sam cię z nią zostawię
spraw się dzielnie rwij ku sławie

Major wychodzi

wchodzi Zosia

Zosia

ach to waćpan mnie ciotunia
przykazała o te kwiatki
do wazonu tutaj wstawić

Lubomir

ładne kwiatki

Zosia

prawda śliczne
ja te kwiatki pozbierałam
dla waćpana o nie dziękuj
patrz to chmiel a to kartofel
a to oset jak on pachnie
to pokrzywa najpiękniejszy
z naszych swojskich polnych kwiatów

Lubomir

lecz to parzy to chwast dziki

Zosia

a ja lubię kiedy kwiaty
parzą ręce ja je wtedy
o tak karcę nóżką depcę
ale co ja tu o chwastach
proszę weź je sobie waćpan

mnie mówili czy to prawda
że ty panie Lubomirze
na biwakach piszesz wiersze

Lubomir

któż to mówił

Zosia

Jan ordynans
boś mu czytał lecz to prostak
cóż on by mógł pojąć z wiersza
ale gdybyś małej Zosi
coś przeczytał lub dla Zosi
coś napisał

Lubomir

o nie nigdy

Zosia

twoja Zosia lubi wiersze
o przeczytaj ja ci za to
dam całusa

Lubomir

niechaj Zosia
o wierszyki mnie nie prosi
bo tu przecież każdy kwiatek
każda trawka każdy oset
każda żaba każdy bocian

mówi wierszem Parafraza wersu z pierwszej strofy wiersza Juliusza Słowackiego zapisanego W pamiętniku Zofii Bobrówny (1844):

„Niechaj mię Zośka o wiersze nie prosi, / Bo kiedy Zośka do ojczyzny wróci, / To każdy kwiatek powie wiersze Zosi, / Każda jej gwiazdka piosenkę zanuci. / Nim kwiat przekwitnie, nim gwiazdeczka zleci, / Słuchaj - bo to są najlepsi poeci”.

Zosia

tam w kieszeni
te papiery co tam sterczą
czy to one to te wiersze
ja przeczytam pozwól pozwól
chodźcie tutaj ciociu wujciu
to on pisał posłuchajcie

wchodzą Ciotunia i Major

Lubomir

oddaj Zosiu nie ja nie chcę

Ciotunia

co to Zosiu jak ci nie wstyd
tak przy wszystkich puść ją waćpan

Major

gdy się czubią to się lubią

to mi ułan brawo chłopcze

Zosia

ja przeczytam posłuchajcie
wiersz poety Lubomira
pod tytułem żabobocian

Ciotunia

czytaj Zosiu

Lubomir

o nie Zosiu

Major

to on wiersze a to bieda
gdy tu dziecko robić trzeba
to on piórem po papierze
coś gryzmoli kreśli skrobie

Zosia

żabobocian
mam
dwadzieścia lat
chciałem być orłem
chciałem być sokołem
chciałem być
przelotnym żurawiem
płynącym w kluczu nad rodzinną
strzechą
chciałem być choćby
kwoką
z matki kury
z ojca koguta
mam
dwadzieścia lat
będę bocianem który
poluje na żaby
będę żabą
którą połyka bocian
będę
bocianem który
wyklął się na wiosnę
z żabiego skrzeku
będę
żabą która
wykluła się na wiosnę
z bocianiego jaja
będę
bocianożabą lub
żabobocianem

Ciotunia

no no

Major

he he

Ciotunia

fiu fiu

Major

ho ho

Ciotunia

ja to muszę do bigosu
bigos mógłby się przypalić

Major

ja do koni chyba zajrzę
żabobocian i tam dalej

Ciotunia i Major wychodzą

Zosia

weź ten wierszyk ja się kłaniam
waćpan rychło będziesz sławny
żabobocian wstyd waćpanie
trzeba co dzień o świtanu
zlewać głowę zimną wodą
ja iść miałam za waćpana
lecz nie pójdę to już raczej
wolałabym tego Jana
choć on może gdy mu co dzień
czytasz takie poemata
też już w głowie ma bociany

wychodzi

Lubomir

nie pojęli jakże mogli
myśl tę pojąć dziką obcą
owszem dość niepoetyczną
to przyznaję lecz myśl ważną
że z bociana będzie żaba
z wstrętnej żaby bociek piękny
i że nie ma żadnych różnic
gdy w istotę rzeczy wglądnać
między żabą a bocianem
wszystko jest sekretną jednią

wchodzi Major

Major

daj ten wiersz to trzeba spalić
podrzeć zdeptać zatrzeć ślady

Lubomir

on mi święty jest majorze

Major

zabobocian święty mówisz
mnie się raczej ten twój wierszyk
wydał jakiś taki lepki
jakiś taki jakby mdlący
jak racuchy z czekoladą
albo bigos ze śmietaną
siedzi w nim tam jakieś świństwo
jakie nie wiem ale myślę
że ten jak mu tam żabozab

Lubomir

zabobocian

Major

niech ci będzie
że on jakoś jest podobny
do ułańskiej naszej francy
ale franca szlachetniejsza
mnie tam zresztą wszystko jedno
mógłbym nawet ci podrzucić
jakiś pomysł bo mam głowę
poetyczną o na przykład
kurokogut czyli kogut
co na kurze jedzie wierzchem
lub świniowieprz to też ładne
ale Zosi Zosi szkoda
ona teraz poruczniku
wiedz to płacze gdzieś w oborze
ona szlocha boś ją zdradził
z tym bocianem i z tą żabą

Lubomir

ona gardzi mną majorze
ona mną się teraz brzydzi
o i słusznie bo jest godzien
tylko wzgardy w naszym kraju
kto się zhańbił myślą śmiałą
kto bocianem jest i żabą

Major

głupiś nie znasz się na pannach
ona ciebie kocha chłopcze
no a dziwić się nie można
że się teraz boczy troszkę
gdy się nagle dowiedziała
że jej ułan to żaboskrzek

Lubomir

żabobocian

Major

wszystko jedno
no to idź tam teraz do niej
weź za rączkę za kolanko
i tam dalej szepnij w uszko
jakieś czule świńskie słówko
tu o dziecko chodzi chłopcze

Lubomir

jakie dziecko

Major

no to które
masz w niej spłodzić Lubomirze

Lubomir

na to nie licz mój majorze
ja w tej Zosi nic nie spłodzę

Major

gdys jest ułan no to spłodzisz
jeśli nie wiesz jak się robi
dziecko pannie ja ci powiem

Lubomir

ja z nią ja w niej nasze dziecko
nasze wspólne co z kołyski
wyciągając małe rączki
będzie wołać tata mama
żabobocian o nie nigdy

Major

Lubomirze patrz ja klękam
zlitujże się nad Zosieńką
wszak to wojna na bój idziesz
dziś lub jutro pewnie zginiesz
a gdy zginiesz poruczniku
to kto z Zosią i kto w Zosi
to jest rozkaz patrz te włosy
moje siwe starzec prosi
zrób to dziecko

Lubomir

ani myślę

wchodzi Widmo

Major

ale patrz tam Lubomirze
patrz tam w oknie jakiś upiór

ja tą szablą cię przeżegnam

klina była poświęcana

w imię Ojca Syna Ducha

zgin przepadnij ktoś ty taki

Starzec zwraca się w ten sposób do Dziewczyny o imieniu Zosia, która nie może się dostać do nieba, bo „nie dotknęła ziemi ni razu”:

„A kto prośby nie posłucha, / W imię Ojca, Syna, Ducha! / Czy widzisz Pański krzyż? / Nie chciałaś jadła, napoju? / Zostawże nas w pokoju. / A kysz, a kysz!”.

nic nie mówi i nie znika

ty go spytaj poruczniku

Lubomir

tam nic nie ma

Major

jakże nie ma

przecież stoi widzę jest tam

tylko popatrz

Lubomir

nie popatrzę

Major

patrz on w burce patrz a z włosów

z ust i z uszu woda cieknie

to topielec tam na piersi

patrz tam rana krew z niej tryska

krew z niej ciecze strugą wartką

ktos jest powiedz

Widmo

jam twój książkę

Major

żywy

Widmo

zmarły

Major

Lubomirze

patrz on dłoń podnosi palcem

patrz tę ranę nam wskazuje

Lubomir

ja nie wierzę

Widmo

w co nie wierzysz

Lubomir

w duchy

Widmo

a więc podejdz bliżej

Lubomir

nie podejde

Widmo

rozkazuję

baczność wystap poruczniku

Lubomir

tak jest książę

Widmo

teraz palce

włóż w tę ranęAluzja do biblijnego „Niewiernego Tomasza”. O jego postawie sceptyka i niedowiarka opowiada ustęp z Ewangelii wg św. Jana (J 20, 24-29). Tomasz Apostoł musiał zobaczyć i dotknąć ran Pana Jezusa, aby uwierzyć w Zmartwychwstanie.

Lubomir

czy to rozkaz

Widmo

rozkaz

Lubomir

no więc niech ci będzie

Widmo

co to jest

Lubomir

to krew

Widmo

powąchaj

krew

Lubomir

krew książę

Widmo

obliz palce

Lubomir

ja się brzydze

Widmo

obliz każę
oblizales

Lubomir

kw

Widmo

ha właśnie
to kw moja kw co ciecz
z tych ran które mi zadano
tam w tym boju w tym ostatnim „Bój ostatni” pojawia się w refrenie Międzynarodówki: „Bój to będzie ostatni, / Krwawy skończy się
trud, / Gdy związek nasz bratni / Ogarnie ludzki ród”.
kiedy runął koń pode mną
kiedy obce grenadiery
bagnetami mnie pokłuli
twego księcia i kw wasza
bo przelana za was wszystkich
a te rany to masz wiedzieć
one nigdy słyszysz nigdy
nie zabliznią się mój chłopcze
i ta kw co ciecz ze mnie
dzień i noc wiedz ona nigdy
nie przestanie z rany tryskać
jeśli ty czy słyszysz chłopcze
jeśli ty nie zrobisz Zosi
tego dziecka

Lubomir

dość mój księżę
to są sprawy damsko-męskie
między mną a tą panienką
widmu nic do tego proszę
niech się widmo stąd wynosi

Major

jak ci nie wstyd Lubomirze
wszak to widmo twego księcia
ono krwawi ono prosi
no prosz księżę blagaj klękej

Widmo

blagam chłopcze zrób to dla mnie
gdys był dzieckiem czy pamiętasz
ja nosilem cię na rękach
zlitujże się nie nade mną
co tam rany są mi słodkie
i kw słodka gdym ją przelał
tak za ciebie także synku
lecz nad nimi się ulituj
nad ciotunią nad Zosienką
zbierz się w sobie wzmóz się w sobie
Lubomirze zrób to dziecko

Lubomir

jeśli widmo sobie życzy mogą kazać siodłać konie przysięgałem to pamiętam
i nie złamię tej przysięgi
mogę z widmem pójść za Wisłę
za San Bzurę precz za Wartę
hen za Niemen za Ren Marne
na Zaolzie i w Inflanty
miasto Gdańsk co niegdyś nasze
podkomorzy na to basem
kiedyś znowu będzie nasze
Parafraza wypowiedzi Sędziego z poematu Pan Tadeusz, czyli ostatni zajazd na Litwie Adama Mickiewicza
(1834), wierszowanej historii szlacheckiej pomieszczonej w dwunastu księgach. Cytat pochodzi z Księgi czwartej zatytułowanej
„Dyplomatyka i łowy”: „Niech żyje! krzyknął Sędzia, w górę wznosząc flaszę, / Miasto Gdańsk, niegdyś nasze, będzie znowu nasze!”.
wodzu prowadź nas na Kowno
pójdę gdzie mi widmo każe
krew przeleję złożę kości
lecz do łóżka z tą panienką
to nie pójdę czy to jasne

Widmo

cóż mi tam po twoim życiu
wierszokleto ty nieszczęsny
nam to dziecko jest potrzebne
kiedy zrobisz dziecko Zosi
możesz zginać gdzie tam zechcesz
choćby gdzieś na San Domingo
wszystko jedno lecz zrób dziecko

Lubomir

niech mnie widmo nie namawia
szkoda czasu widmo pewnie
jeszcze inne ma zajęcia

Widmo

więc nic z tego

Major

niechże księżę
jeszcze prosi on ulegnie

Widmo

nie majorze jam wasz księżę
i nie będę się poniżał
klęcząc przed tym skrzekożabem
żaboskrzekiem

Lubomir

księżę także
nic nie pojął z mego wiersza
a to szkoda żegnam księcia

Widmo

miej nadzieję mój majorze
ktoś się znajdzie nie porucznik

no to wachmistrz a nie wachmistrz
no to choćby jakiś trębacz
będę szukał bądź mi wierny

znika

Lubomir

jakiś trębacz albo może
jakiś chłopiec który konie
czyści w stajni albo taki który moje buty czyści
to jest pomysł

Major

na wiersz pewnie
waćpan jesteś człowiek niecny
tak się obejść z naszym księciem
z tym upiorem naszym wiernym

Lubomir

ja się zgadzam mój majorze
ja to dziecko Zosi zrobię

Major

zrobisz niechże cię uściskam
słyszysz księżę nasz Lubomir
wzmógł się w sobie i on zrobi
o mój chłopcze chodź w objęcia

[#AKT II](#)

ta sama dekoracja

wchodzą

Lubomir i Jan

Lubomir

co tam Janie czy feldmarszał
nasz wróg miły już schwytany

Jan

już go mamy jaśnie panie
tam w olszynie siedział w krzakach
nasi chłopcy go znaleźli
i na miedzę wyciągnęli
za wąsiska i za uszy
jaśnie panie jak zająca
ale co to jest za zajac
który panie charty kąsa
o tu rękę mi rozkrwawił
ucho naddał nos by odgryzł
taki miły ten feldmarszał
chłopcy chcieli na szabelkach
zaraz panie tam na miejscu
tę bestyję dziką roznieść
ale krzyczał po ichniemu

pardon pardon tam przy studni
Ania z Franią jaśnie panie
teraz szarpią go za kudły

Lubomir

a więc kąsał mówisz Janie
a to świetnie gryzł i kąsał
niby chart lub niby zając
niby chart zająca albo
zając charta ale może
raczej dziobał niby bocian
kiedy żabę w trawie łowi
albo niby żaba kiedy
chce bociana ugryźć w nogę
taka żaba z długim dziobem

Jan

i tak można to wyrazić
ale ja to myślę panie
że w poezji nowoczesnej
gdzie już tyle dokonano
chartozając jest symbolem
jak by rzec to mniej ograny
najmniej słów jak ktoś tam mawiał „Najmniej słów” to hasło ekonomii języka stworzone przez Juliana Przybosa, a zarazem tytuł tomu
jego poezji wydanego w roku 1955.
chartozając z dwóch słów jedno
o w ten sposób toby można
wiele słów co zbędne całkiem
ze słowników powykreślać

Lubomir

a ja wolę moje żaby
kiedy wokół nóg mi skaczą
ale patrz no tam na bucie
jakiś pyłek ten but brudny
oczyszcze go wierny sługo

Jan

będzie on się zaraz świecić
jak słoneczko nad tą łąką
gdzie szukają żab bociany
klekoczące

Lubomir

powiedz Janie
czy panienska nasza Zosia
czy ci ona się podoba

Jan

ona śliczna jaśnie panie
jak ta malwa jak ta lilia

Lubomir

gadasz głupstwa ona raczej
jakby brukiew lub kapusta

Jan

z brukwi panie zupa słodka
jam od dziecka zupą z brukwi
był karmiony na surowo
brukiew także bardzo dobra
no i dobra też z kapustą

Lubomir

a więc Zosia mówisz słodka

Jan

słodka panie słodziusiańka
lecz ta brukiew to nie dla mnie

Lubomir

ale gdybyś mógł spróbować
gdybym ja ci dał tę brukiew
nadgryźć ugryźć całą zeżreć

Jan

jaśnie panie toż to żarty

Lubomir

ale chciałbyś

Jan

kto by nie chciał

Lubomir

są i tacy dobry Janie
którym brukiew raczej nie w smak
a więc będziesz miał panienkę

Jan

ja lecz ja ordynans jestem
no a ona panna z dworku
jakże ja bym z taką panną
to grzech chyba panie będzie

Lubomir

a więc chcesz czy nie chcesz Janie
no mów chcesz się z Zosią przespać

Jan

a chcę lecz grzech o to mniejsza
grzeszyć miło lecz w tym będzie
jaśnie panie jakieś świństwo

Lubomir

otóż właśnie świństwo albo
raczej jakaś jakby żabiość
lub bocianożabiość nawet

Jan

jak w tym wierszu jaśnie pana
ten wiersz piękny gdyś mi panie
ten wiersz czytał na biwaku
to tam we mnie coś szlochało
bo w tym wierszu o nas było
choć może i do śmiechu

Lubomir

tyżeś jeden ten wiersz pojął
godnyś Janie być krytykiem
literackim

Jan

to już raczej
ja bym wolał teatralnym
bo ja straszny panie głupek
a ten wiersz ja znam na pamięć
wiersz poety Lubomira
pod tytułem żabobocian

Lubomir

ten wiersz kiedyś swoim wnukom
powiesz Janie i wnuk późny „Późny wnuk” pojawia się w czterowersowej kodzie zamykającej poemat Fortepian Szopena Cypriana Kamila Norwida (1865): „Lecz Ty — lecz ja? Uderzmy w sądne pienie, / Nawołując: »Ciesz się, późny wnuku! / Jękły — głuche kamienie: / Ideał — sięgnął bruku — —«”.
on spamięta lecz nie teraz
a więc zrobisz to z panienką

Jan

ale ona to się chyba
jaśnie panie będzie chichrać
kiedy powiem chodź Zosieńko
twego Jana weź w objęcia

Lubomir

ja nie widzę mój ty Janie
tu powodów do chichrania
cóż jest miłość to kształt piękna
piękno kształtem jest miłości Parafraza wersu „Kształtem miłości piękno jest, i tyle” z poematu Promethidion Cypriana Kamila Norwida (1851), który jest traktatem o sztuce ujętym w formę dwóch dialogów. Jak pisze sam autor: „W dialogu pierwszym idzie o formę, to jest Piękno. / W drugim o treść, to jest o Dobro i o światłość obu: Prawdę”.
piękno wzniosłe a więc miłość
wierny Janie także wzniosła
ale z tego to wiedz Janie
musi dziecko być koniecznie

Jan

gdy pan każe no to będą
i bliźnięta bo panienska
ona to mi niesłuchanie
odpowiada seksualnie

Lubomir

starczy jedno wstawaj Janie

Jan

to już panie buty ściągać

Lubomir

wezwę cię gdy przyjdzie pora
gdy na grzędach kury zasną
i pamiętaj ma być dziecko

Ania i Frania

wprowadzają

związanego

Grafa

za nimi wchodzi

Major

Ania

wlecz za kudły

Frania

szarp za wąsy

Ania

dźgnij go sztykiem

Frania

ciach go szablą

Ania

tam pod źebro

Frania

tam w to brzucho

Ania

kop go w kostkę

Frania

gryź go w ucho

Major

nie znęcajcie się panienski
nad tym jeńcem bo gdy jeniec

sznurem ma związane ręce
to ten jeniec już nam święty

Graf

ja to lubię panie major
dźgaj mnie panna szarp za wąsy
po orderach ciach szabelką
niech mnie kłują ja nie święty
to wojenka dzisiaj panna
kop nie żałuj ja twój więzień
a ty jutro moim będziesz
i za wąsy a ślicznotka
ja cię jutro będę szarpał

Major

nie rezonuj feldmarszale
weź tam Janie jaką szmatę
ale krwawą zaplamioną
naszych sierot krwią serdeczną
i w tę wstrętną gębę wepchnij
albo weź onucę Janie
bo ta krew o znam cię grafie
toby była ci za słodka
a żeś Zosię chciał nam porwać
zrywam ci te epolety
te ordery i te krzyże
francowato józefińskie
już tyś teraz nie feldmarszał
boś porywacz i gwałciciel
naszych hożych wdów i panien, Podobne brzmienie ma żurawiejka: „Gwałci panny, gwałci wdowy, Dziewiętnasty pułk morowy”,
ułożona dla 19 Pułku Ułanów Wołyńskich.
wiesz sam grafie co kodeksy
mówią o tych wstrętnych zbrodniach
przeciw świętym prawom wojny
poruczniku proszę ze mną
trzeba złożyć sąd wojenny
jutro grafie będziesz wisiał
tam w olszynie na gałęzi

Major

wychodzi
Lubomir

gdy na grzędach kury zasną
czekaj na mnie Janie w stajni
a czekając ten mój wierszyk
niby pacierz sobie powtórz

Jan

żabobocian ja pamiętam

Lubomir i Jan
wychodzą

Ania

teraz Franiu

Frانيا

teraz Aniu

Ania

niech tam oni grafa sądzą
nim zawiśnie na gałęzi

Frانيا

to my wierzchem

Ania

na koń Franiu

Frانيا

daj mi czako

Ania

wciągnij buty

Frانيا

te ostrogi jak to dzwonią

Ania

bierz tę lancę

Frانيا

jeszcze pałasz
siodłaj

Ania

dosiądź

Frانيا

nie kop grafie
bo przyłożę ci harapem
wyjmijże mu z pyska szmatę
lubię kiedy koń pode mną
rży i parska kwiczy chrapie

Ania

kłuj ostrogą bij po zadzie

Frانيا

stępa klusem stawaj dęba
nieś mnie grafie lecz nie wierzgaj

Ania

bo cię zrzuci wodze ściągnij

niech mu krew wytryśnie z nozdrzy

Frانيا

do ataku

Ania

tnij pałaszem

Frانيا

giń psu bracie

Ania

na armaty

Frانيا

hej dziewczęta

Ania

w górę kiecki

Frانيا

jedzie ułan jazłowiecki Fragment żurawiejki „Hej dziewczęta w górę kiecki, jedzie ułan jazłowiecki”, odnoszącej się do 14 Pułku Ułanów Jazłowieckich.

Ania

lance do boju szable w dłoń Parafraza refrenu żurawiejek, czyli krótkich, humorystycznych kupletów układanych dla pułków kawalerii: „Lance do boju, szable w dłoń, Bolszewika goń, goń, goń”.

Frانيا

feldmarszale tyś nasz koń

Ania

ANIA dupa twarda

Frانيا

jak z mosiądza

Ania

to ułani są z Grudziądza Żurawiejka dotycząca 18 Pułku Ułanów Pomorskich: „Mają dupy jak z mosiądza, To ułani są z Grudziądza”.

Frانيا

lance do boju wroga bić Parafraza refrenu żurawiejek, czyli krótkich, humorystycznych kupletów układanych dla pułków kawalerii: „Lance do boju, szable w dłoń, Bolszewika goń, goń, goń”.

Ania

a ty widzu wstydz się wstydz

wchodzi

Lubomir

Lubomir

cóż to Franiu czy wam nie wstyd
złaż natychmiast z feldmarszała
to nasz jeniec a ty wierzchem
a ty dźgasz go ostrogami
patrzcie krew po wąsach ciecze
feldmarszalski mundur plami
ja ciotuni wszystko powiem

Frانيا

też mi ułan

Ania

my ułani

Ania i Frانيا

uciekają

Graf

a to brzydko poruczniku
czy to godzi się panienkom
psuć zabawę one miłe
one lubią feldmarszała
bo on ogier i ślicznokom
on dosiadać się pozwala
ale może panu zazdrość
że feldmarszał z panienkami
po ułańsku się zabawia

Lubomir

tyżeś ranny jest herr grafie
tyżeś skłuty ostrogami
gdzieś ciotunia tu powinna
mieć apteczkę tam są szarpie
pozwól rany ci opatrzę

Graf

co za rany tam na zadzie
tam gdzie ten ułanik śliczny
kłuł ostrogą ja tam skórę
to mam taką szorstką twardą
jakby kiedyś ktoś harapem
wygarbował ten zad grafski
choćbyś nawet dźgnął i lancą
nie poczuję próbowali
a ja pytał czy to muchy
zad łaskoczą skrzydełkami
a to wszystko geny chłopcze
to po ojcach taka skóra
bo ojcowie moi prości
brali baty ale synka
to na grafa wychowali

Lubomir

lecz krew pozwól choć krew wytrę

Graf

co tam krew niech ciecze zostaw
do wesela ta krew wyschnie
a ja krwisty tej krwi we mnie
to jest tyle że mogłaby
gdybym z brzucha tą krwią rzygnął
zalać wszystko wioski miasta
kraje ludy

Lubomir

lecz krew twoja
choć nie krew to ale jucha
czarna kwaśna wymieszana
z końskim potem i ze łzami
ona ciecze z ran zadanych
naszą ręką a więc ona
jakby nasza była grafie
jakby własna jakby moja
jakby swojska i rodzima
więc tę krew o błagam grafie
zgódź się pozwól pocałunkiem
spiję z twoich czarnych wąsów

Graf

a niecnota

Lubomir

wstań ja chciałbym
ja chce łaknę wiem nie pojdziesz
lecz ja muszę choćbyś nawet
o mój wrogu jakże swojski
choćbyś nawet mnie odepchnął
ja cię w usta pocałuję

pocałunek

Graf

tfu to jakby jakaś zaba
tfu to lepiej było zabić

Lubomir

jakie ty masz słodkie usta

Graf

już nie całuj nie chcę puść mnie
ty mnie kochasz poruczniku

Lubomir

ja cię grafie nienawidzę
o i gardzę tobą gardzę

a więc kocham

Graf

dialektyka

to bagnetem trzeba rozciąć
dobądź szabli tnij na odlew
będzie po mnie no tnij szybciej
lub pistolet bierz i wypal
w łeb kudłaty czy w zad tłusty
gdzie tam wolisz gdyś już posiadał
gdyś już zgwałcił feldmarszałka
gdyś już zhańbił tym całusem
co nam jeszcze pozostało
poruczniku pora umrzeć
na co czekasz lecz ktoś idzie
a ciotunia to i ona
będzie krew mi spijać z wąsów
trzeba było panie major
feldmarszałka wieszać szybko
a tyś zwlekał panie major
a tyś składał sąd wojenny
co za naród nim powieszą
pieszczotami wprzód zamęczą

Lubomir

a z nią Zosia Jan tam w stajni
wyjdę oknem już za późno
powiedz cioci feldmarszałce
żem z upływu krwi tu omdlał

omdlewa

wchodzą

Ciotunia i Zosia

Ciotunia

chodź Zosieńko chodź on czeka

Zosia

proszę cioci ja się brzydzę
bo on wstrętny ten Lubomir
jakiś lepki jak w tym wierszu
który on napisał ciociu
ni to żaba ni to bocian
ja myślałam że to ułan
że mi będzie grał na trąbce
że zabrzeczy ostrogami
że mnie weźmie na kolana
i że będzie opowiadał
o potyczkach szarżach bitwach
ale on to chyba nigdy
na nikogo nie szarżował
a tę ranę to mu pewnie
bocian ciociu dziobem zadał
gdzieś na łące kiedy żaby

ten Lubomir podsłuchiwał
bo on kumka niby żaba
ja z nim nie chcę ja nie jestem
byle żabą proszę cioci
i nie będę z nim skrzekotać
kumkać ciociu i warkotać

Ciotunia

gadasz głupstwa moja Zosiu
on nie zrobi ci nic złego

Zosia

ależ zrobi proszę cioci
bo on ciociu chce mi zrobić
ale nie to co należy
on mi robi coś wstrętnego
on mi w oczy proszę cioci
nie chce patrzeć i ja czuję
że to co on ze mną robi
będzie jakieś o tak obce
jakby pies to zrobił kotce
albo kogut gniadej klaczy
albo wałach białej gąsce

Ciotunia

jesteś gąską moja Zosiu
gdy to ułan no to jasne
że on coś ci zrobić musi
lecz nic złego uwierz cioci
ciocia zna się na tym trochę
weź tę wstążkę patrz to barwy
twoich przodków gdy Lubomir
pas zluzuje buty ściągnie
ty tę wstążkę mu zawiążesz
na ramieniu moja Zosiu
on rycerzem twoim będzie
no idź ale nie płacz nie drżysz
musisz Zosiu się poświęcić
musisz dzielna być pamiętaj
ułan czeka idźże gąsko

Ciotunia
wychodzi

Zosia

jaki błady chyba zasnął
o łysieje jak się poci
gdyby chociaż capem cuchnął
gdyby knurem gdyby chociaż
jak pies cuchnął kiedy ślinę
gryząc łańcuch z pyska toczy
a on pachnie jakby trupa
ktoś Yardleya wodą skropił
może umarł gdyby umarł

tobym mogła mu na grobie
zasiać rutkę lecz oddycha
a to szkoda co mam robić
major każe ciocia prosi
no i ktoś to wreszcie musi
kiedyś zrobić biednej Zosi
zbudź się waćpan Lubomirze
to ja Zosia

Lubomir

wybacz Zosiu
ja omdlałem to ta rana
o tu ona jeszcze krwawi

Zosia

ja tę ranę ci opatrzę
pozwól waćpan czy to tutaj

Lubomir

ach to boli

Zosia

nic nie szkodzi
tu waćpana boli także

Lubomir

tu nie boli

Zosia

trzeba rozpiąć

Lubomir

lecz ja ranny o tu jestem

Zosia

tutaj także

Lubomir

tam nic nie ma

Zosia

tam jest

Lubomir

czy ci Zosiu nie wstyd

Zosia

czegoż bym się miała wstydzić
gdy te twoje rany waćpan
one jakby moje własne

one swojskie bo ułańskie
bo zadane ręką wroga
w bitwach któreś toczył dla nas
więc i dla mnie tobie waćpan
raczej wstydzić się wypada
bo jak trup na polu bitwy
trup przebity ostrym sztykiem
trup nad którym krążą kruki
leżysz waćpan pod kobietą
ruszajże się całuj pieść mnie
o ja czułam grafomanie
że mi zrobisz coś wstrętnego

Lubomir

puść mnie Zosiu nie szarp nie męcz
on się patrzy

Zosia

kto się patrzy

Lubomir

on feldmarszał ten nasz jeniec
on tam leży za kanapą
a jak dyszy a jak sapie
a jak mu tam błyszczą oczy

Zosia

niech się patrzy i co z tego
niech się patrzy a tyś ułan
no to róbże mój ułanie
co masz robić będę twoja
o litości gdy inaczej
już nie umiesz niech to będzie
takie waćpan jak to lubisz
choćby wstrętne jakby wałach
z białą gąską

Lubomir

lecz nie mogę
bo ten wróg nasz on to widzi
on czy słyszysz on się śmieje on z miłości naszej szydzi

Zosia

dobądź szabli Lubomirze
zabij zarznij

Lubomir

Zosiu kogo

Zosia

jak to kogo feldmarszała
potem w czarnej krwi kałużę

rzuć mnie

Lubomir

o nie jakże mógłbym
wszak to jeniec nasz wojenny
a kodeksy mówią Zosiu
że nie wolno zabić jeńca
pokąd go się nie osądzi

Zosia

więc daj szablę ja zabiję
a ty patrz się mój ułanie

Lubomir

o nie mogę to już nadto
tutaj krwawe będą jatki

Zosia

módl się grafie feldmarszale
waćpan dokąd Lubomirze

Lubomir

LUBOMIR tam do studni

Zosia

chcesz się topić

Lubomir

chcę się napić zimnej wody

Lubomir

wychodzi

Graf

a to lubię to kobiéta
szybciej Zosiu tnij na odlew
odrąb głowę feldmarszała
niech wytryśnie z grafskiej szyi
czarna jucha niech obryzga
te sukienki twoje białe
zarąb przebij potem podnieś
za te kudły moją głowę
rzuć na talerz fajansowy

i z talerzem zatańcz nagaNawiązanie do śmierci Jana Chrzciciela. Salome poprosiła króla Heroda o podanie jej na misie głowy Jana Chrzciciela w nagrodę za wykonany taniec (Mk 6, 17-29).

przed ciotunią i majorem
rąb ja w tobie zakochany
a śmierć Zosiu jakże słodka
gdy zadana kochankowi
ukochanej białą rączką

Zosia

a zarąbię a przebiję
bo ja ciebie feldmarszale
ja też jakbym moje usta
serce trzewia i śledziona
już nie mogą milczeć dłużej
ja też jakbym cię kochała
mój ty wrogu jakżeś ty mi
bliski jakżeś swojski własny
o na własność gdybym mogła
ja cię posiąść mój kochany
ale chociaż takżeś swojski
tożeś obcy i nie wolno
kochać mi cię feldmarszale
więc zarąbię no bo jeśli
nie zarąbię to za chwilę
będę prosić na kolanach
weź Zosienkę weź jak swoją
ona da ci się oswoić
więc zarąbię giń herr grafie
giń ja kochać cię nie mogę
giń boś obcy choćżeś swojski
ale kiedy za te kudły
złapię rzucę na półmisek
twoją głowę odrąbaną
mój ty wieprzku wielkanocny
to te usta plując na mnie
krwią spienioną wiem wyszepczą
kocham o i ja te usta
zakrwawione wtedy nagle
pocałuję więc to na nic
jakby tu cię feldmarszale
jak tę twoją miłą swojskość
zdusić zdławić wziąć za gardło
jakby tu cię wyobcować
żebyś nie był mi już swojski
żebym kochać cię nie mogła
żebym mogła tobą gardzić
jakby cię tu co tu zrobić
żeby było wstrętne obco
przede wszystkim strasznie głupio
no bo teatr gdy nie głupi
to biletów nikt nie kupi
jakby cię tu na kolana
proś o litość feldmarszale
całuj nóżkę

Graf

z przyjemnością
a tam wyżej gdzie kolanko
pozwól Zosiu można także

Zosia

nie to na nic choć łaskoczesz
moją nóżkę twoim wąsem

dość już grafie tam to nie chcę
i choć kłujesz wąsy nóżkę
oswajają w pocałunkach
jeszcze chwila a jak swoją
będziesz mógł mnie przebić wąsem
ale gdybym tyś związany
więc nic zrobić mi nie możesz
i ja o tak teraz grafie
będziesz wreszcie miał za swoje
i już Zosia choćby chciała
po tym co się zaraz stanie
kochać cię nie będzie mogła
patrz mój więźniu patrz a dobrze
patrz te plecy te ramiona
jakie białe powiedz grafie
chciałbyś kasać ten kark biały

Graf

a ślicznotka

Zosia

a te piersi o patrz jakie to okrągłe
jakie pełne powiedz chciałbyś
tę pierś ugryźć wbić w nią zęby
jak w jabłuszko albo zdławić
jak gołąbka łapą tłustą

Graf

gdybym ja ten sznur mógł zerwać

Zosia

a to łono feldmarszale
patrz to łono też pokażę
powiedz chciałbyś na tym łonie
ten kudłaty łeb położyć

Graf

o już dosyć o litości
nie obnażaj się przede mną

Zosia

ja się grafie nie obnażam
ja przed tobą się rozbieram
swojski wrogu do rosołu
to nie nagość to golizna Nagość – strój to kluczowa opozycja w Operetce Witolda Gombrowicza (1966). Nagość jest w dramacie nierozzerwalnie połączona z młodością, ucieleśnianą przez Albertynkę, cud dziewczynkę.
patrz tu w środku ja mam pępek
już przecięta pępowina
która grafie nas łączyła
o ja goła golusieńka
jak mnie matka urodziła
a on nic a on nie może
o jak głupio jakby nagle

kogut wjechał na prosięciu
między gości do salonu
o już głupiej być nie może

Graf

niech ja skonam zabij zarąb
podnieś szablę nie męcz dłużej

Zosia

mam cię zabić a to po co
żyj mój wrogu żyj mój obcy
żyj požądaj gołej Zosi
śnij o gołej gołej łaknij
żyj oblizuj grube wargi
tym jęzorem lecz wiedz nigdy
gołej Zosi mieć nie będziesz
boś już wrogu mi nie swojski
no to precz stąd w nogi zjeżdżaj

Graf

to ja wolny więc tym sznurem
którym związała mnie twój ułan
ja te twoje białe rączki
moja goła teraz związę
na koń rzucę konia zatnę

Zosia

puść mnie grafie puść ja nie chcę
ktoś tu idzie

Graf

nie chcesz Zosiu
a kto mi pokazał pępek
lecz zemdląła te kobiety
starczy taką palcem dotknąć
o tym choćby tym malutkim
a już płacze a już mdleje
i choć chce to piszczy nie chcę
lecz tam kroki adieu Zosiu
jeszcze ty mnie będziesz prosić

Graf

wychodzi

wchodzi

Widmo

Widmo

wstawaj Zosiu

Zosia

kto to co to
ach ja śnię bo ja omdlałam

to ty książę o mój śliczny
więc ty żyjesz

Widmo

o tym potem
teraz wstawaj szybciej Zosiu
ocućże się tę sukienkę
bezwstydnico coś ją zdjęła
nałoż czy mam się odwrócić

Zosia

a to po co

Widmo

daj no zapnę

Zosia

książę czy ja wciąż w omdleniu

Widmo

teraz szybko przez to okno
tędy

Zosia

ale dokąd książę

Widmo

pojąd jeszcze nie odjechał
za nim za nim biegnij Zosiu
gdy na konia będzie wsiadał
rączki zarzuć mu na szyję
niech posadzi cię przed sobą
niech uwiezie już za późno
już tam słyhać tętent kopyt
przez płot skacze już ułani
z pistoletów palą za nim
i kto teraz no kto powiedz
kto to dziecko w tobie spłodzi

Zosia

ten feldmarszał więc on miałby
więc on mógłby książę zostać
ojcem mego dziecka ale
to wróg przecież wróg i obcy

Widmo

a kto Zosiu a kto głupia
gdy nikt z naszych wiesz to dobrze
ale nie płacz już cię nie chce
to kto
jest w tym feldmarszale
jakaś dzika piękna męskość

no i szczerze on cię kocha
lecz zepsułaś Zosiu wszystko
głupia po co ci to było
po coś zdarła przed nim kciekę
gdy on nie mógł nasz wróg biedny

Zosia

ja tę swojskość co w nim rosła
niby baba wielkanocna
w ciepłym piecu pęczniejąca
chciałam przekłuć i przekłułam
potem niby małe dziecko
co rodzynki wydłubuje
z takiej baby z feldmarszałą
paluszkami wydłubałam
co w nim dla nas najsmaczniejsze
i on teraz już nie swojski
nie nasz własny i naszego
to już nic w nim nie ma książkę

Widmo

ale po co po co Zosiu

Zosia

jak to po co to ty książkę
może chciałbyś żebym z wrogiem
grzecznie spała w jednym łóżku
żebym z nim szeptała czule
może jeszcze chciałbyś żebym
w nocy prała mu koszule
zaplamione krwią ułańską

Widmo

lecz o dziecku pomyśl Zosiu
kto ci teraz zrobi dziecko
dziecko musi się urodzić
bo kto zmyje i odkupi

Zosia

ja chcę córkę

Widmo

cicho głupia
ma być syn i ma być ułan
nam potrzeba wodza Zosiu
komendanta zresztą jeśli
masz ułanów dosyć no to
mógłbym zrobić z niego strzelca
na nim strzelca siwy mundur
to też ładna jest piosenka
idę zbudzę Lubomira
niech spróbuje kto wie teraz
gdy już nie ma tutaj grafa

może mu się uda wreszcie

wychodzi

Zosia

gdzieś jest książkę o sen mara
lecz ktoś idzie ja w bieliźnie
będzie się ciotunia gniewać
że po nocy goła biegam
więc omdlenie udać trzeba

omdlewa

wchodzą
Lubomir i Jan
Lubomir

patrz to ona śpi tam Janie

Jan

lecz mnie teraz jaśnie panie
nie do tego bo tam chłopcy
już siodłają w stajni konie
tam strzelają z pistoletów
feldmarszała trzeba gonić
bo uciekła ta bestyja
jutro rano major spyta
czemuś to nie trąbił Janie
gdy feldmarszał przez płot skoczył
potem w pysk da i do paki
na trzy doby ja tam muszę
więc ja się odmeldowuję

Lubomir

lecz mój Janie tyś obiecał

Jan

lecz nie teraz jaśnie panie
com obiecał jutro zrobię

Lubomir

jutro może być za późno
jutro może z łbem strzaskanym
będziesz leżał na lawecie
więc dziś a ja ciebie za to
wierny sługo awansuję
chcesz wachmistrem zostać Janie

Jan

jaśnie panie ja wachmistrem
taka łaska ale za co

Lubomir

i patrz ja ten krzyż ten wielki
który księżę nasz nieboszczyk
przypiął do mych ran gdym leżał
krwawiąc tam na polu bitwy
ja przypinam ci do piersi

Jan

to już za to dają krzyże

Lubomir

no idź Janie dalej Janie
po ułańsku weź się za nią
nie jak wałach z białą gąską
nie jak pies co pieści kotkę

Jan

gęsiowałam jaśnie panie
o za takie poemata
kiedyś Nobla pan dostanie
ale jeszcze co do tego
krzyża panie ja tam nie chcę
tego krzyża ja to zrobię
bo mi strasznie żal panienki

Lubomir

stój poczekaj no bo jeśli
ona Janie cię nie zechce

Jan

co ma nie chcieć zechce panie
ja chłop przecież

Lubomir

durnyś Janie ona by ułana chciała

Jan

a ja panie ułan właśnie

Lubomir

durnyś mówię co ty Janie
możesz wiedzieć o ułanach
tyś jest ułan dla tych prostych
szczerych bosych wiejskich dziewcząt
które gnój widłami dźgają
które rano za stodołą
no mów Janie

Jan

srają panie

Lubomir

lecz są inni wiedz ułani
tacy w których duch ułański
duch zamierzchły uwił gniazdo
i w tym gnieździe rozpościera
Lubomirze jak ci nie wstyd
zanim wzleci wielkie skrzydła
jeśli Zosia chce ułana
to takiego właśnie Janie

Jan

we mnie panie ducha nie brak
kiedy ja ci buty czyszczę
jaśnie panie to tam we mnie
aż coś huczy i te buty
tak bym cisnął

Lubomir

otóż właśnie
ja o duchu ty o butach
bo twój duch jest niski podły
no a Zosia wszak wie o tym
i nie zechce tak nie zechce

Jan

jeśli w panu jaśnie panie
taki siedzi duch ułański
no to bierz się za Zosieńkę
ja ci po co ja panience
chciałem zrobić dziś przyjemność
ale ja to jaśnie panie
mogę zrobić z każdą inną

Lubomir

ja o nie mój wierny Janie
we mnie kiedyś ten duch wielki
duch ułański się zagnieździł ale teraz to już we mnie
nie ma ducha i tam w głębi
słyszać tylko jakiś skrzekot
jakiś rechot ale może
tego ducha co jest w tobie
jakoś by się dało przebrać
i przystroić żeby Zosi
ten duch wydał się piękniejszy
jeśli ty mój dobry Janie
o to czako na łeb włożysz
jeśli przypniesz moje szlify
akselbanty weź i szablę
i pistolet to też ważne
te ostrogi załóż także

Jan

ale po co mi ostrogi
gdy do łóżka idę z panną

Lubomir

może teraz kto wie może
o nie liczę nawet na to
że ten duch ułański wzniosły
nagle w tobie się obudzi
ale może twój duch niski
który skrzydła ma podcięte
niby zbyt waleczny gąsior
co to chciałby na podwórku
zgwałcić wszystkie kury kaczki
Zosi wyda się lotniejszym
no mów Janie czy coś czujesz
czy ten gąsior rozjuszony
trochę wyżej podskakuje

Jan

nic nie czuję jaśnie panie
ten pistolet mi zawadza
bo mam tutaj własny drugi

Lubomir

miej nadzieję dalej Janie
po naszymu jak ułani
jak przed laty nie drżj kiedyś
byłeś przecież pod Dębami
pod Modlinem pod Raszynem
Ostrołęką Wawrem Stoczkciem
wojowałeś z Murzynami
czy pamiętasz przepłynąłeś
Berezyne trąb i szarżuj
ja ukryję się tu w kącie
będę zerkał

Zosia

tego nadto
nie pozwolę mój waćpanie
zdeprawować tego chłopca
bierz na ręce nieś mnie Janie
tam do stajni między konie
będę twoja tam na słomie
a ty waćpan poruczniku
niby puszczyk tutaj chichocz
co nad strzechą nad ojczystą
rozpościera czarne skrzydła

Jan

wynosi

Zosię

Lubomir

więc się stanie więc się stało
lecz czy tego właśnie tego
pomyśl chciałeś Lubomirze
stój wróć Janie ja ci każę

o nie dalej nieś ją rzuć ją
gdzieś tam w stajni czy w oborze
między krowy albo konie
tego chciałem właśnie tego
no to teraz twoja Zosia
dobrze radzi ci poeto
niby puszczyk albo raczej
niby bocian wzleć i klekoczą
niech się toczą niech się dzieją
ni to żabie ni bocianie
skrzekoczące nasze dzieje
żabobocian żabobocian

wchodzi
Ciotunia
Ciotunia

co tu waćpan robisz w nocy
gdzie jest Zosia ja ze świecą
chodzę szukam nawołuję
o dlaboga ale co to
tu pończoszka tu podwiązka
może porwał ją feldmarszał
ona tutaj z tobą była
sam na sam no mówże waćpan

Lubomir

Zosia będzie miała dziecko

Ciotunia

to nowina lecz z kim powiedz
z tobą synku

Lubomir

w pewnym sensie

#AKT III
ta sama dekoracja

wchodzą
Zosia i Ciotunia
Ciotunia

powiedz Zosiu co to znaczy
zawsześ mi tu po pokojach
szczebiotała niby szpaczek
teraz blada milczysz płaczesz
tu przystaniesz tam usiądziesz
jakby mucha co na wiosnę
nie wie czy się ma obudzić
moja Zosiu czyżeś chora

Zosia

mnie mdli ciociu

Ciotunia

mdli cię Zosiu

Zosia

ZOSIA ja bym chciała tam w piwnicy
to ogórki są kwaszone
może Ania mi przyniesie
o mnie słabo

Ciotunia

usiądź Zosiu
ciocia dobra ciocia kocha
trzeba wszystko wyznać cioci
bo jak w pysk cię strzelę Zosiu

Zosia

to ten ułan ten niecnota
on mi krzywdę zrobił ciociu
teraz słyszę teraz czuję
tam pod sercem tam gdzie łono
tam coś rośnie nie wiem co to
lecz coś dzwoni i łomocze
proszę niech ciotunia słucha
coś tam we mnie się trzepocze
słyszyci ciocia coś tam stuka

Ciotunia

jakby konik co kopytkiem
grzebie w ziemi przed potyczką

Zosia

jakby doboz który pięścią
o świtanu bije w bęben

Ciotunia

jakby trębacz co na trąbce
wsiadanego gra przed bitwą

Zosia

jakby orzeł co rozkłada
białe skrzydła i chce wzlecieć
nad bitewne pola ciociu

Ciotunia

ach ty w ciąży jesteś Zosiu

Zosia

ja znak miałam orłobocian

Ciotunia

módl się Zosiu może wreszcie

niebo nam to dziecko ześle
lecz nim ześle ten twój trębacz
ten twój dobosz o jak bębni
musi on mieć Zosiu ojca
musisz za mąż iść czym prędzej
ale kto cię z dzieckiem zechce

Zosia

on ten ułan

mdleje

Ciotunia

biedne dziecko
Aniu Franiu chodźcie szybciej

wchodzą
Ania i Frania
Ciotunia

Zosi słabo weźcie Zosię
i zanieście do sypialni
a tu do mnie Lubomira
i majora zawołajcie

Ania

co to Zosi jaka ciężka

Frانيا

bo już ułan tam w niej wierzga

Ania

niech no dowie się feldmarszał

Frانيا

powybija on nas z armat

Ania i Frania
wynoszą
Zosię
Ciotunia

i kto by to mógł przypuszczać
ten Lubomir taka żaba
co to ledwie kumka w stawie
no i proszę też potrafi
no i będą dzieci z żaby

wchodzi
Major
Major

jestem słucham proszę cioci

Ciotunia

dałbyś major lepiej spokój
tym umizgom tym zalotom
proszę cioci co to znaczy
dla waćpana ja nie ciocia
a więc wąsa nie podkrecaj
tyś nie kot a ja nie myszka
i ja wásów się nie boję
chodź tu bliżej ja mam sprawę
bratanica moja Zosia

Major

śliczne dziecko co za nóżka
co za rączka a jagody
to krew z mlekiem mleko z brukwią
brukiew z grochem groch z kapustą
a gdy kto się grochu naje
może strzelać i tam dalej

Ciotunia

gadasz głupstwa a więc Zosia
ona w ciąży jest majorze

Major

M a to pięknie a to radość
z tego będzie ułan nowy

Ciotunia

może będzie ale dziecko
to jedyne to wysnione
ojca musi mieć majorze

Major

a tym ojcem kto być może

Ciotunia

kto jest spytaj no kto pomyśl
kogoś prosił na kolanach

Major

ja nie ja się nie przyznaję
on

Ciotunia

a któż by

Major

ha Lubomir
a to dzielnie mi się sprawił
ja błagałem Lubomirze
nie leńże się szarżuj na nią
bo odmawiać nie wypada
kiedy panna o coś prosi

a on nie i nie a potem
milczkiem chyłkiem po kryjomu
na przespiegi czaty obszedł
potem skrycie przez okopy
przez zarośla na czworakach
z tyłu zaszedł skoczył wskoczył
dosiadł konia spiął ostrogą
a koń dęba a on wtedy
po ułańsku szast-prast ciachnął
nadział przebił potem kłusem
potem stępa potem w galop
i tam dalej i już pierzcha
już umyka hen w pokrzywy

Ciotunia

lecz nie umknie mój majorze
bo ja na to nie pozwolę
Zosia będzie miała męża

Major

a tym mężem to kto będzie

Ciotunia

no kto pomysł

Major

Lubomirek
a to kłopot a to bieda
lecz inaczej być nie może
jeśli dziecko jest już w drodze
on oficer honor każe
ale sama wiesz waćpani
nasz Lubomir on ostatnio
jakiś taki zadumany
zasmucony jakby chory
jakby coś w nim jakby coś tam
jakby krew w nim jakby z żółcią a żółć z flegmą flegma z limfą
o waćpani może syf to

Ciotunia

co to waćpan znaczy syf to

Major

za waćpani przeproszeniem
to ułańskie takie słówko
co oznacza zwykłą francę
więc czy nada się Lubomir
dla Zosieńki na małżonka

Ciotunia

waćpan mi się nie wykręcaj
choćby nawet twój porucznik

zadumany też coś a więc
choćby miał on mój majorze
wszystkie france tego świata
musi zostać mężem Zosi
ślub dziś jeszcze

Major

lecz ten pośpiech
droga ciociu czy wskazany

Ciotunia

teraz wojna wy ułani
kto wie który jutro zginie
jeśli to ci jeszcze powiem
twój Lubomir dziś uklęknie
z moją Zosią przed ołtarzem
możesz waćpan mieć nadzieję
będę ja ci tego wása
podkręcała kiedy zechcesz

Major

i tam dalej a to radość
poruczniku Lubomirze
do mnie bacność na koń w drogę

wchodzi
Lubomir
Lubomir

dokąd

Major

dokąd do kościoła
ty się żenisz

Lubomir

ja się żenię

Major

to jest rozkaz

Lubomir

z kim majorze

Ciotunia

z Zosią synku idę po nią

Major

ja z waćpanią a ty chłopcze
oczyść szablę zapnij guzik
w ładownicę włóż naboje
ślub ułański i tam dalej

będziesz ojcem Lubomirze

Major i Ciotunia
wychodzą

Lubomir

będę ojcem a więc Zosia
lecz to dziecko wróć majorze
to nie moje bo panienka
z ordynansem się puściła
wróć lecz honor oficerski
każe milczeć cóżeś zrobił
o szalony Lubomirze
teraz będziesz prał pieluchy
teraz będziesz o poeto
wiersze dziecku do snu śpiewał
teraz będziesz własną piersią
to niemowlę karmił cudze
no bo nikt mi nie uwierzy
kiedy powiem że to bocian
z wiosną dziecko przyniósł żabom

wchodzi

Jan

Jan

wiersz poety Lubomira
pod tytułem żabobocian
mam
dwadzieścia lat
jestem bocianem który
połknął żabę
jestem
żabą która
połknęła bociana
chyba mi się pomyliło
jestem
żabą która
spłodziła bociana
jestem bocianem który
spłodził żabę
też coś nie tak w tym wierszyku
to inaczej jakoś idzie

Lubomir

chodź tu Janie

Lubomir

a Lubomir
powiedźże mi bom zapomniał
w tym wierszyku to jak było

Lubomir

coś ty Janie zrobił Zosi

Jan

to zrobiłem o coś prosił

Lubomir

ale Zosia mój ty Janie
ona dziecko będzie miała

Jan

wszak bywają z tego dzieci
a ty samżeś Lubomirku
prosił żeby dziecko było
ale powiedz jak to idzie
w tym wierszyku jestem żabą
bo chcę wierszyk ten zapisać
na pamiątkę dam go Zosi

Lubomir

ale dziecku ojca trzeba
więc ktoś z Zosią wierny Janie
teraz musi się ożenić

Jan

no to żeń się przyjacielu
bądźże mężem ja zostanę
ja cóż ja kochankiem tylko
smętnie głupio zakochanym
takim co to przy księżycu
rzewne wiersze Zosi czyta

Lubomir

lecz to dziecko przecież twoje
tyś napoczął tę Zosieńkę
no to teraz dobry Janie
ja ci każę proś o rękę

Jan

ja z Zosieńką jaśnie panie
ale ja ordynans prosty
więc ciotunia i pan major
oni Zosi mi nie dadzą

Lubomir

ja ci daję klękaj proś mnie

Jan

jaśnie panie to ja proszę
daj Jaśkowi pannę Zosię
ona dla mnie a ja dla niej
ja wystawię szwadron cały
a to będą ci ułani

wchodzi

Zosia
Lubomir

klękniij Zosiu ten Jan będzie
moja panno twoim mężem
ja mu ciebie Zosiu daję

Zosia

waćpan panie poruczniku
nic tu nie masz do dawania
boś ty nawet wziąć nie umiał
kiedy panna dać ci chciała

Lubomir

klękniij patrz ten promyk słońca
co przez okno nagle wleciał
jakby srebrna stuła związał
wasze ręce moje dzieci
kochajże ją wierny Janie
a ty Zosiu Jana kochaj
ja was dzieci mego ducha
błogosławię bądź szczęśliwa

wychodzi

Jan

teraz dajże mi całusa
boś już moja a to żona
takiej chciałem będziesz ze mną
oporządzać w stajni konie będziesz w pole gnój wozila
bo te pola wszystkie moje
no i będziesz rodzić rodzić
jak to mówią co rok prorok
a nie będziesz się gniewała
kiedy pasem ci przyłożę

Zosia

ZOSIA ja bym owszem nawet chciała
ja cię nawet trochę lubię
boś ty szczery miły dobry
cóż że głupek cham i prostak
wszakże są prostacy mili
ja bym ciebie nauczyła
czytać pisać o bo z książek
dużo się dowiedzieć można
kim ojcowie nasi byli
jakie ojców naszych czyny
jakie kraje jakie nacje
z wyszczerbionym mieczem w dłoni
w pień wycięli i podbili
byle czytać nie za wiele
tych rodzimych swojskich książek
bo to szkodzi na żołądek
więc mogłabym pójść za ciebie

to by nawet było wzniosłe
ale także przyznaj Janie
jakieś takie raczej dziwne
no i ciocia się nie zgodzi
no i major o pan major
toby kazał cię wychłostać

Jan

co tam ciocia ja i z ciocią
mogę się ożenić Zosiu
ja z majorem nawet mógłbym
choć major twarda sztuka
i nie poszło z nim by łatwo
ale we mnie to jest Zosiu
taka moc o moc mocarna
że ja mógłbym o tą ręką
lecz co nie wiem coś potargać

Zosia

no tak nie wiesz a mnie trzeba
męża co by właśnie wiedział
kiedy można targać więzy
i kajdany zrzucić kiedy
a ty nie wiesz boś ordynans
boś w czworakach się urodził
a mój dziadek i mój ojciec
tam na naszych kresach Janie
takich właśnie jak ty chamów
po łbach cięli pałaszami
a więc jak by to powiedzieć
tyś mi obcy

Jan

obcy swojski

Zosia

co ty mówisz

Jan

nic Zosieńko
ja to kiedyś gdzieś słyszałem
obcy swojski swojski obcy
może to w tym wierszu było
co ułożył go Lubomir
żaba swojska bocian obcy
nie inaczej żaba obca
obcoswojski bocianożab
o nie to nie z Lubomira
to mi z serca z trzewi płynie
to jest moje własne moje
jam poeta słuchaj Zosiu
wiersz poety ordynansa
pod tytułem obcoswojski

bocianożab

Zosia

co ci Janie

Jan

jestem

swojskim bocianem który

połyka obcą żabę

jestem

obcą żabą która

połyka swojskiego bociana

jestem

obcoswojskim bocianożabem

który

obcoswojskim który który

dalej to ja już nie umiem

Zosia

a to straszne precz stąd Janie

ja myślałam że ty ze mną

precz

Jan

Zosieńko jam poeta

Zosia

precz

Jan

wychodzi

Zosia

Polacy

pada z rozkrzyżowanymi rękami

wchodzi

Widmo

Widmo

nie płacz Zosiu

Zosia

kto to co to

Widmo

nie poznajesz

Zosia

więc ten sen nie kłamał książkę

więc ty żyjesz więc kłamali

o mon cher ci co mówili
żeś zabity że zginąłeś
że sztykami grenadiery
tam na brzegu cię przebili
o nikczemni więc kłamali
jesteś żyjesz a ja biedna
ja te oczy wyplakałam
o mój księżę bo co wieczór
kiedy słońce zachodziło
tam na ganku stałam patrząc
nasłuchując czy zza rzeki
czy zza lasu już się niesie
tętent koni granie trąbek
twoich ostróg słodka piosnka
lecz wróciłeś o mój księżę
i znów mogę wplątać palce
w twoje śliczne bakenbardy
znów jak kiedyś czy pamiętasz
znów owiniesz mnie w tę burkę
i pójdziemy

Widmo

ach na cmentarz

Zosia

lecz ty krwawisz mój kochanku
ty omdlewasz ach tyś ranny
ja pobiegnę ja przyniosę

Widmo

zostań Zosiu ja nie żyję
widmom Zosiu nic nie trzeba

Zosia

ach to upiór precz upiorze
jeśli grób masz wróć do grobu
puść mnie nie tul puść nie całuj
jeśli chcesz mnie porwać jeśli
chcesz upiorze żebym z tobą
położyła się do trumny to wiedz będę krzyczeć piszczeć
kopać drapać gryźć i wierzgać
bo ja jeszcze chcę żyć widmo
a ty widmo zgiń przepadnij

Widmo

tyś mnie nigdy nie kochała
ale nie piszcz Zosiu nie drap
głupia myślisz że ja z tobą
chciałbym sypiać w jednej trumnie
głupia myślisz że ja po to
wyszedł z grobu by cię porwać
o nie Zosiu kiedy puszczyk
o północy huczał rzewnie

odwaliłem wieko trumny
i na koniu na widmowym
popędziłem tu do dworku
o bo złe przecucia Zosiu
niby robak ten trumienny
gryzą moje zgniłe serce
choć i ja cię prawdę mówiąc
nigdy Zosiu nie kochałem

Zosia

nie kochałeś zdrajco łotrze
a kto nosił mnie na rękach
a kto mówił tyś mi wszystkim

Widmo

inna byłaś gdym cię nosił
trochę chudsza trochę lżejsza
a czas Zosiu robi swoje
i o diecie czas pomyśleć
ale słuchaj więc choć nigdy
nie kochałem ja cię Zosiu
i nie Kocham coś tam kiedyś
między nami było przecież
co i kiedy mniejsza o to
ale było no i teraz
o patrz krwawe łzy mi stają
w oczach Zosiu albo raczej
w oczodołach kiedy myślę
co też z tobą Zosiu będzie
nie przerywaj ja wiem wszystko
już ci za mąż Zosiu pora
ja ci radzę nie przebieraj
bierz pierwszego który zechce
i nie grymaś rok dwa lata
jeszcze miną będziesz Zosiu
nie zaprzeczaj wiesz to sama
że do tycia masz skłonności
będziesz Zosiu grubą babą
której wąż ułański rośnie
takiej baby co wąsata
nikt nie weźmie

Zosia

a więc po to
widmo się fatygowało
a to całkiem niepotrzebnie
bo choć słaba i bezbronna
dam ja sobie świetnie radę
bez rad widma

Widmo

prawdę mówiąc
nie o ciebie moja Zosiu
chodzi tutaj lecz o dziecko

Zosia

to już księżę wie o dziecku
niech się widmo nie przejmuje
dziecko będzie miało ojca

Widmo

lecz jakiego kto nim będzie
otóż to i o to właśnie
chodzi Zosiu kim ten ojciec
ma być i skąd wziąć by ojca

Zosia

ojciec jest

Widmo

kto

Zosia

ten kto dziecko
spłodził we mnie proszę księcia

Widmo

ten Jan on się nie nadaje

Zosia

on to umie

Widmo

on co umie

Zosia

jakiż księżę niedyskretny
no to właśnie to co trzeba
radził sobie całkiem nieźle

Widmo

WIDMO nie wystarczy moja Zosiu
byle Zosi zrobić dziecko
żeby zostać ojcem dziecka
wszak wiesz sama Jan to dureń
a co gorsza marzy skrycie
że zostanie naszym wieszczem
ten wiersz który deklamował
mnie też słabo się zrobiło

Zosia

księżę raczył podsłuchiwać

Widmo

muszę wiedzieć moja Zosiu

jak się dzieje nasze toczą
to wierszydło strasznie głupie
głupsze nawet niżli tamto
które nasz poruczniczyna
na krwawiącej piersi nosił
nie pojąłem ani słowa
choć poezje chętnie czytam
chcesz to ja ci wierszyk powiem

Zosia

może już tych wierszy dosyć

Widmo

stoi na stacji
lokomotywa
ciężka ogromna
i pot z niej spływa
tłusta oliwa
to wiersz piękny takie lubię
jest w nim jakaś moc i prężność
i pęd jakiś ta machina
która w przyszłość gna po mostach
hej po trupach hen po szynach
więc na Jana się nie zgadzam

Zosia

lecz to księcia Lubomirek
tak mi Jana zdeprawował
ale myślę że te wiersze
to mu da się wybić z głowy
Jan pojętny no i widmo
wytłumaczyć by mu mogło
że kto pragnie zostać wieszczem
ten naraża się na drwiny
w nowoczesnym społeczeństwie
choć prostak on to pojmie

Widmo

otóż właśnie Jan to prostak
samaś mu to przecież rzekła
to ordynans on by może
nadał nam się żeby dziecku
buty czyścić

Zosia

książkę przecież
mógłby Jana awansować
gdyby Jan wachmistrzem został

Widmo

i co z tego ojciec Zosiu
musi dziecku duchem sprostać

Zosia

w Janie książę to aż dudni
tyle jest w nim tego ducha

Widmo

lecz to Zosiu duch jest podły
byle jaki gdybym nawet
awansował tego Jana
duch w nim byłby wachmistrzowski
Jan nam na nic choć przyznaję
chłop na schwał i trębacz dobry

Zosia

no to może jeśli widmo
nie chce Jana a ja także
prawdę mówiąc bym wolała
gdzieś na boku się z nim puszczać
bo na co dzień to z Jasieńkiem
byłoby mi strasznie nudno
może major by mnie zechciał

Widmo

major dzielny ale głupi
a dowcipy majorowe
od majora jeszcze głupsze
a to lont psu w zadek wetknie
a to gęś na świnię wsadzi
i gna świnię do salonu
będzie dziecku opowiadał
jakieś bajki o tym królu
co pod Wiedniem pobił Turka
o husarii co na kresach
o Maryi co nad Wisłą
o Zaolziu i tam dalej
chłopiec mógłby mu uwierzyć
no a z tego by dla chłopca
nic dobrego nie wynikło
nie takiego moja Zosiu
trzeba ojca temu dziecku

Zosia

więc Lubomir on mnie kiedyś
kochał chyba kocha jeszcze
chociaż bał się iść do łóżka

Widmo

Lubomira też nie radzę
choć to ułan i choć nawet
namawiałem go niedawno
żeby zrobił ci to dziecko
teraz wiem już co jest warty
nic to chłystek zerka w książkę
kiedy inni pałaszami

z dziejów jeszcze nieostygłych
wycinają już legendę
smaczną niby krwisty befsztyk
a gdy trzeba wziąć co szarżę
to wiesz sama nie Lubomir
on by nasze wspólne dziecko
rychło Zosiu zepsuł do cna

Zosia

więc kto księżę więc mam zostać
panną z dzieckiem

Widmo

plączesz nie płacz

Zosia

jakże mam nie płakać księżę
kiedy nikt mnie widzę nie chce
nikt nie kocha i to dziecko
ono ojca mieć nie będzie
ale może nie wiem ale
może widmo by zechciało
chłopiec pewnie by się trochę
bał puszczyków ale przecież
można by mu wytłumaczyć

Widmo

co że tatuś sypia w trumnie
i że tylko o północy
może iść na spacer z synkiem
zresztą ja też moja Zosiu
nie nadaję się z tych kości
duch już dawno się ulotnił
ale mam ja pewien pomysł
jest ktoś taki kto by dziecku
mógł być ojcem tobie mężem
wiem że kocha chyba zechce
lecz ktoś idzie

Zosia

to ciotunia

Widmo

adieu Zosiu i pamiętaj
nie wygadaj się przed cicią
żeś mówiła tutaj ze mną

Zosia

zostań księżę

Widmo

nie mam czasu

muszę ojca znaleźć dziecku

znika

wchodzi

Ciotunia z Anią i Franią

Ciotunia

zdejmij Zosiu tę sukienkę
patrz tę białą teraz włożysz
czy nie piękna teraz Aniu
daj ten welon i ten wianek

Zosia

co to znaczy moja ciociu
po co welon po co wianek

Ciotunia

przecież idziesz do ołtarza

Zosia

lecz z kim ciociu

Ciotunia

z narzeczonym

Zosia

kto to taki

Ciotunia

no a któż by
ten kto ci to dziecko zrobił

Zosia

ten ordynans

Ciotunia

ten Lubomir

Zosia

więc Lubomir on się zgodził

Ciotunia

to oficer uwiódł pannę
honor żenić mu się każe

Zosia

lecz ja nie chcę ja nie mogę
ten Lubomir wierszokleta
on by dziecku wiersze czytał
otóż to i tu nie chodzi

o mnie ciociu lecz o dziecko
ja na niego muszę czekać
on ma dziecku ojca znaleźć

Ciotunia

ojca mamy dzięki Bogu
teraz szybko do ołtarza

Ania

panna młoda już gotowa

Frانيا

gdzie pan młody

wchodzi

Major z Lubomirem

Major

jest pan młody

Lubomir

puść mnie drogi mój majorze
ja tu po co wszakże Zosia
już innemu rękę dała
i kto inny jest już teraz
panny Zosi narzeczoną

Major

gadasz głupstwa Lubomirze

Ciotunia

waćpan jesteś narzeczoną

Major

tobie Zosia rękę daje

Ciotunia

i za ciebie dzisiaj idzie

Lubomir

ależ Zosia no mów Zosiu
milczysz a więc mam się żenić
a więc mam być temu dziecku
ojcem i mam temu dziecku
kiedy dziecko się urodzi
rzec tyś dzieckiem mego ducha
lecz nie moim ale co to
czy słyszałaś mój majorze
tam ktoś trąbi wsiadanego
a to na nas ja tam muszę
ja z naszymi gdzieś jest Janie
podaj szablę siodłaj konia

żegnaj Zosiu jeśli zginę
jeśli kartacz mnie rozszarpie

zasadź lilie na mym grobieW początkowych wersach ballady Adama Mickiewicza Lilije (1822), wywodzącej się z pieśni gminnej i traktującej o mężobójstwie, można odnaleźć motyw sadzenia tytułowych kwiatów na grobie.
nie płacz po mnie

Ciotunia

stójże waćpan
tobie chyba się zdawało
nikt nie trąbił

ciche trąbienie

Lubomir

ja słyszałem
o znów trąbi

Major

tak trębaczce
wsiadanego dla nas grają
trąbka wzywa nas do boju
ha więc trudno droga ciociu
trzeba będzie ślub odłożyć
puść go Zosiu nie płacz Zosiu
jeśli ten twój narzeczony
chce za ciebie Zosiu umrzeć
jeśli chce skrwawioną szablę
na ołtarza złożyć stopniach
to przeszkadzać mu nie wolno
na koń szybciej chodźmy chłopcze
trąbią na nas kiedy umrzesz
twój duch wróci pod tę strzechę
będzie błąkał się w salonie
będzie krzyczał chociaż niemy
będzie straszył w białym dworku
paniom rączki całujemy

Ciotunia

o nie to już po mym trupie
nie chcę ja w tym dworku duchów
a gdy zginie ten Lubomir
to kto będzie prał pieluchy
kto to małe co tam w Zosi
przyłóż ucho mój majorze
słyszysz kwili słyszysz płacze
kto do snu kołysał będzie
kto przewijał będzie w nocy

Lubomir

mój duch wróci żegnaj Zosiu
on ci będzie prał pieluchy

Major

stójże wracaj poruczniku
to on trąbi to on w Zosi

Lubomir

kto gdzie trąbi

Major

on ten chłopiec

Ciotunia

to on i ja teraz słyszę

trąbienie coraz głośniejsze

Ania

teraz głośniej

Frania

teraz ciszej

Zosia

on tam we mnie w moim łonie

on was wzywa on was woła

on ze snu chce was obudzić

oto dziś dzień krwi i chwały

czy słyszycie szable w dłonie

Ciotunia

no to starczy dość już Zosiu

nie trąb Zosiu ciszej proszę

dosyć już się natrąbiłaś

Zosia

ja bym chciała proszę cioci

ja się staram lecz nie mogę

bo to przecież nie ja trąbię

ale we mnie trąbi ciociu

Major

teraz stępa

Lubomir

teraz klusem

Major

teraz lance do ataku

Lubomir

teraz w galop

Major

teraz tratuj

Lubomir

kto przeżyje będzie wolnyCały wers brzmi: „Kto przeżyje wolnym będzie, / Kto umiera - wolnym już!”.

Major

kłuj siecz zarąb poruczniku

Ciotunia

przestań Zosiu bo to granie
jakieś dzikie jakieś dziwne
nie ułańskie swojskie nasze
jakieś wstrętne jakieś obce
wstyd wstyd Zosiu to ohydne
nie spod serca to muzyka
ale z brzucha ale z kiszek
ach z macicy jak bociani
albo żabi jakiś skrzekot
jakiś klekot Aniu Franiu
wyjdźcie proszę wyście dzieci
wyście panny a to granie
nie dla dzieci nie dla panien
to by mogło wam zaszkodzić
Zosiu Zosiu miej sumienie

Major

teraz z koni

Lubomir

teraz chyłkiem

Major

teraz milczkiem

Lubomir

teraz pełzaj

Major

teraz płaszcz się

Lubomir

na grzbiet teraz

Major

i łapami rób w powietrzu

Lubomir

i ogonem bij po bokach

Major

teraz głos daj

Lubomir

teraz skomlij

Major

teraz z gęby wysuń język

Lubomir

teraz poliz tłustą łapę

Major

teraz zawyż

Lubomir

teraz ugryź

Major

teraz odskocz

Lubomir

teraz umknij

Major

kto umiera będzie wolnyCały wers brzmi: „Kto przeżyje wolnym będzie, / Kto umiera - wolnym już!”.

Lubomir

kto przeżyje pies bezpiecznyCały wers brzmi: „Kto przeżyje wolnym będzie, / Kto umiera - wolnym już!”.

Ania

to trąbienie skąd ja znam je

Frania

jakby kiedyś ktoś tak trąbił

Ania

to Janowe jest trąbienie

Frania

już pamiętam kiedy ranne
wstają zorze Jan tak trąbi

Ania

chodźmy Franiu

Frania

chodźmy Aniu

Ania

trzeba tu zawołać Jana

Ania i Frania
wychodzą

Lubomir

o litości

Major

o już nie trąb

Ciotunia

Zosiu Zosiu co wyprawiasz
jakże możesz już nas nie męczyć
przecież idziesz do ołtarza

Lubomir

lecz nie ze mną bo ja ojcem
teraz po tym co się stało
temu dziecku być nie mogę

trąbienie nagle się urywa

Ciotunia

ale jesteś poruczniku

Major

poruczniku honor każe

Lubomir

lecz to dziecko o masz rację
mój majorze honor każe
honor mówić nie pozwala
więc nie powiem czyje dziecko
czyja trąbka gra w tym łonie
lecz odchodzę żegnaj Zosiu
żegnaj wierny mój majorze
kłaniam pani niech kto inny
weźmie Zosię i niech dziecku
będzie ojcem ja nie mogę
mój duch cóż choć on niepiękny
ale wolny a to dziecko
w obcym duchu jest poczęte
o nie ja nie będę pełzał
skomlał płaszczył się i węszył
i nie będę lizał Zosiu
obcej ręki więc kto inny
niech to dziecko usynowi
niech kto inny pazurami
ryje ziemię drży i warczy
gdy to dziecko o przeklęte
tę pieśń podłą obcą wstrętną

zagra mu na swojej trąbce

wchodzi

Jan

czyszcząc buty

Lubomira

trąbienie

Jan

to krew moja trąbka moja
o pamiętam jam przed laty
też tak trąbił budząc ze snu
pułki armie dywizjony
gdym trębaczem był w szwadronie
dość sam sobie teraz będziesz
czyścił buty jaśnie panie
ja te buty w pysk ci ciskam
tyś jest moja ono moje
ślub nam dawaj kapelanie

Ciotunia

on oszalał

Major

precz stąd Janie

Lubomir

bierz ją sobie wierny sługo
ona kiedyś była moja
kiedyś chyba ją kochałem
niechże teraz twoja będzie
bierz ją ja ci ją oddaję

Jan

ona kiedyś była twoja
a to kiedy ty ją dajesz
a cóż ty masz do dawania
ano proszę weź tę trąbkę
wsiadanego zagraj na niej
a ten chłopak co w jej łonie
już ullańskie buty wciąga
już ją kłuje ostrogami
niech odpowie na to granie
trąb

Lubomir

lecz po co ja nie umiem

Jan

no trąb

Major

musisz Lubomirze

Ciotunia

trąb czekamy

Zosia

trąb ja proszę

Major

trąb to rozkaz poruczniku
bo to dziecko ono czyje
trąb my wiedzieć to musimy

Lubomir
gra na trąbce

Ciotunia

głośniej chłopcze co tchu w płucach

Major

zwawiej różniej i weselej

Zosia

to trąbienie jakieś rzewne
jakieś smutne jakieś łzawe
jakby ktoś nad grobem trąbił
kiedy konik nóżką grzebie
a z drzew lecą liście suche
mnie na płacz się ciociu zbiera
dość już nie trąb Lubomirze
czy to pogrzeb czy wesele

Major

bo mi serce pęknie z żalu

Ciotunia

daj Janowi niech on trąbi

Jan

no i co mój jaśnie panie
słyszysz on nie odpowiada
a więc może ta dziecina
to jest tylko z mego ducha
daj tę trąbkę Lubomirze
teraz ja mu zagram na niej
teraz słuchaj razem gramy
on jest mój i ona moja

trąbienie Janowe łączy się z trąbieniem dobywającym się
z Zosi
wbiegają
Ania i Frania

Ania

ach panienko

Frania

ach majorze

Ania

tam spod lasu

Frania

tam zza wzgórza

Ania

niby czarne gęste chmury
co się toczą tuż nad ziemią
gdy wiosenna idzie burza

Frania

grenadiery

Ania

a na czele
na spienionym czarnym koniu
graf feldmarszał w pikielhaubie
a tak leci jako jastrząb
co przed burzą wzbił się w niebo
i za sobą burzę wiedzie

Major

siodłać konie za broń chłopcy
sprawiać szyki Janie trąbze
łap za szablę Lubomirze

Lubomir

ja nie mogę ja odchodzę

Major

bierz go Janie łap za nogi
ja za ręce a waćpanie
niech się teraz za nas modlą
a nie zdejmuj Zosiu wianka
ta potyczka będzie krótka
on powróci i dziś jeszcze
ten ślub weźmiesz lecz z kim nie wiem
i tam dalej wszystko jedno

Major i Jan

wynoszą
Lubomira
Ciotunia

a wstyd Zosiu brzydko Zosiu

właśnie teraz kiedy trzeba
trąbić Zosiu zwawo dziarsko
to ty milczysz ono milczy
zatrąb Zosiu

Zosia

ale komu
ja mam trąbić proszę cioci
bo ja nie wiem

Ciotunia

wszystkim Zosiu
bo to nasi są ułani
nasi chłopcy wszyscy nasi
Jan Lubomir i pan major
trąb bo może oni więcej
nigdy trąbki nie usłyszą
może któryś z nich dziś zginie
może wszyscy trąb im Zosiu

Zosia

a niech zginą niech feldmarszał
na kawałki ich porąbie
niech poszarpie ich na strzępy
kartaczami wszystkich wszystkich
i niech potem ich zakopie
ręce nogi czeka wąsy
a głęboko jak najgłębiej
i niech jeszcze kół dębowy
wbije w te ułańskie strzępy
żeby nigdy żaden upiór
żabobocian nasz rodzimy
swojski wspólny macierzysty
nie nawiedzał tego dworku

Ciotunia

ale żyją choć związani
żyją Zosiu patrz za wąsy
grenadiery tu ich ciągną

grenadierzy
wprowadzają
Majora, Lubomira i Jana
wchodzi
Graf
Graf

tam ich rzućcie grenadiery
a ciotunia ja się kłaniam
jam ułanów waszych pobił
no to śpiewaj mi ciotunia
zaraz rany opatrzemy
zaraz bigos podać każę

Ciotunia

zaraz rany zaraz bigos

Graf

głośniej ciocia

CIOTUNIA i GRAF zaraz bigos
zaraz swojski będzie bigos
zaraz bigos podać każę
Graf

to ja lubię to mi ciocia
będzie bigos grenadiery
ale co to ciocia co to
Zosia w wianku Zosia w bieli
a więc Zosia za mąż idzie
a za kogo mówcie damy

Ciotunia

otóż właśnie idzie za mąż
za mąż idzie lecz za kogo
ty za kogo idziesz za mąż
moja Zosiu bo ja nie wiem

Graf

panie major to ty gadaj
z kim to śliczna ta panienka
pójść dziś miała do ołtarza

Major

do ołtarza i tam dalej
lecz z kim nie wiem feldmarszale

Graf

a pan panie poruczniku
także nie wiesz może z panem

Lubomir

o nie ja jej nie chcę grafie

Graf

a Zosieńka czy też nie wie
kto za żonę dziś ją bierze

wchodzi

Widmo

Widmo

idź za niego idź za grafa
jam ułańskie uścił czaty
jam prowadził grenadierów
przez olszynkę na ten dworek
dziecku ojca chcąc dać Zosiu
no to rzuć mu się na szyję
białe palce w czarne kudły

zapłącz trzymaj i nie puszczaj
bo już nikt cię tu nie kocha
tylko on on jeden Zosiu

Widmo
znika

Graf

jeśli nie ma tu takiego
co by Zosię chciał za żonę
no to klękaj moja panno
o tu klękaj przed ciotunią
ja uklęknię razem z tobą
a wy moje grenadiery
palcie prosto w serce cioci
gdy dam znak no proszę Zosiu

Zosia

ja chcę ciociu iść za grafą

Graf

daj mi Zosię pani ciocia

trąbienie

Graf

ale co to kto to trąbi
ja kazałem grenadiery
wszystkie trąbki bębny lance
proporczyki i chorągwie
na stos rzucić spalić zdeptać
więc kto trąbi

Jan

kto mnie wzywaPodobne pytanie zadaje Chochół z Wesela (1901) Stanisława Wyspiańskiego: „Kto mnie wołał, / czego chciał [...]”.

Major

kto mnie budzi

Lubomir

czego żądaPodobne pytanie zadaje Chochół z Wesela (1901) Stanisława Wyspiańskiego: „Kto mnie wołał, / czego chciał [...]”.

Ciotunia

jak ci nie wstyd moja Zosiu
w takiej chwili kiedy idziesz
do ołtarza z feldmarszałem
zamilcz Zosiu ciszej Zosiu

Zosia

lecz nie mogę bo to ono

Graf

mówcie damy cóż to damy
skąd ta trąbka skąd to granie

Ciotunia

pozwól grafie ja ci wszystko
wyłumaczę to się zdarza
kiedy idzie u nas panna
z narzeczonym do ołtarza
wtedy słysząc feldmarszale
skąd nikt nie wie skądś z oddali
trąbki werble armat granie
wtedy w chmurach tam wysoko
przelatują nad kościołem
na konikach na bułanych
pułki armie dywizjony
wtedy kto popatrzy w górę
może ujrzeć jak błyskają
złote szlify srebrne lance
jak trzepoczą proporczyki
Jezu Chryste to ułany
Somosierry dobywają

Zosia

nie łyj ciociu ja mu powiem
ja nie mogę go okłamać
ja herr grafie jestem w ciąży
i tam we mnie na wedecie
gra na trąbce mały ułan

Graf

GRAF a to przykrość i kto powie
co feldmarszał teraz zrobi
mam się żenić z tą panienką
którą inny sztykiem przebił
mam piastować cudze dziecko
na koń moje grenadiery

wchodzi

Widmo

Widmo

stój

Graf

a to kto

Widmo

baczność spoczni
feldmarszale choćżeś obcy
ty to dziecię usynowisz
i to dziecię to ułańskie
tobie grafie będzie trąbić

Graf

ja cię znam te bokobrody
i te wąsy tyś jest księżę
ciebie moje grenadiery
na cel brały ja krzyknąłem
pal a wtedy tyś w strzemionach
stanął i w ten łeb mój grafski
ciąłeś i skoczyłeś księżę
a za tobą pułki armie
szeregowcy oficery
jenerały markietanki
matki z dziećmi i studenci
urzędnicy i poeci
szewcy księża i przekupki
w kłębach dymu naród cały
w nurt tej rzeki dym się rozwiął
i zniknęli wszyscy wszyscy

Widmo

na tę krew co tam nad rzeką
z moich siedmiu ran wyciekła
na tę krew co się zmieszała
z twoją juchą feldmarszalską
na tę krew i na tę juchę
które jedną wąską strużką
upłynęły z nurtem rzeki
tam w legendę naszych legend
w naszych dziejów dzieje smętne
ja herr grafie cię zaklinam
ty poślubisz tę panienkę
bo to dziecko jeśli żyć ma
musi mieć herr grafie ojca
który obcy byłby dziecku

Major

klękaj Zosiu

Ciotunia

klękaj grafie

Major

klękaj on na krew cię zaklął

Graf

gdyś mnie zaklął no to klękam
bo panienska tego godna
bliżej Zosiu połóż główkę
na ramieniu o tak męża
a ty widmo ślub nam dawaj
a ty stułą wiąż nam ręce

Lubomir

a ja co tu jeszcze robię
nic tu po mnie niech feldmarszał

płodzi w Zosi swoje wojska
żegnaj Zosiu adieu widmo
chodźmy Janie tam w olszynie
tam koledzy nasi leżą
trzeba ich pochować Janie
potem pójdziesz wierny sługo
razem ze mną borem lasem
podśpiewując tę piosenkę
a gdy ułan z konia spadnie
koledzy go

Jan

ja zostanę
bo ja muszę patrzeć panie
żeby mi te łapy obce
nie zdusiły mego dziecka
kiedy dziecko będzie rosło

Graf

a porucznik kogo pytał
czy mu wolno się oddalić
właśnie teraz gdy feldmarszał
klęczy z panną przed ołtarzem

Lubomir

ja już pytać nie mam kogo

Widmo

stój ja każę Lubomirze
stój pamiętaj przysięgałeś
weź tę trąbkę kiedy będę
wiązał stułą te dwie ręce
zagrasz na niej

Lubomir

nie ja nie chcę

Widmo

ja cię proszę o to synku
tylko o to o nic więcej
powiedz Zosiu chcesz poślubić
tego grafę

Zosia

o tak księżę

Widmo

a ty grafie feldmarszale
czy chcesz Zosię wziąć za żonę

Graf

GRAF niech tak będzie

Lubomir

już się stało

WSZYSCY vivat vivat państwo młodzi

Major

teraz chłopcze

Widmo

teraz synku

Graf

teraz w kotły werble bębny

bijcie moje grenadiery

Lubomir

Janie coś uczynił Janie

Ciotunia

teraz marsza weselnego

Zosia

teraz graj mi mój ułanie

na tle narastającego łośkotu werbli Lubomir rozpoczyna łamiące się i nieudolne solo na trąbce ułańskiej

kwiecień-maj 1974

[#\[MUZEUM WSZECH-UŁAŃSTWA POLSKIEGO\]](#)